

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024

Lucie Moravcová Jiroutová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Analýza čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období
2014-2020

Diplomová práce

2024

Lucie Moravcová Jiroutová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie Moravcová Jiroutová**
Osobní číslo: **E22502**
Studijní program: **N0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Ekonomika veřejného sektoru**
Téma práce: **Analýza čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014-2020.**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je vyhodnotit čerpání finančních prostředků v rámci operačních programů realizovaných v rámci programové období 2014-2020 v ČR, provést komparaci nejúspěšnějších a nejméně úspěšných operačních programů.

Osnova:

- Regionální politika Evropské unie.
- Operační programy ČR v programovém období 2014-2020.
- Analýza čerpání finančních prostředků v rámci jednotlivých operačních programů.
- Komparace nejúspěšnějších a nejméně úspěšných programů.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Evropské strukturální a investiční fondy 2014-2020 v kostce. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR – Národní orgán pro koordinaci, [2015], 48 s. ISBN 978-80-7538-008-1.
FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ. Evropská unie. 3., aktualizované, rozšířené a doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2018. ISBN 978-80-7325-450-6.
MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie. 2. vyd., aktualiz. a rozš. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal, 2009. ISBN 978-80-87029-56-5.
TAUER, Vladimír, Helena ZEMÁNKOVÁ a Jana ŠUBRTOVÁ. Získejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2649-3.
ZAHRADNÍK, Petr. Kohezní politika Evropské unie. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-527-5.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: **1. září 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2024**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Romana Provozničková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2023

Prohlašuji:

Práci s názvem Analýza čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014-2020 jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 12. 4. 2024

Bc. Lucie Moravcová Jiroutová v.r.

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování doc. Ing. Romaně Provazníkové, Ph.D., za odborné vedení, řadu doporučení a připomínek, které mi poskytla při zpracování mé diplomové práce a také za čas, který mi věnovala v rámci konzultací.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá analýzou stavu čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014-2020 u alokačně největších operačních programů v ČR. Cílem práce je zhodnocení aktuálního stavu čerpání a následná komparace vybraných operačních programů na základě zjištěné celkové úspěšnosti. Součástí provedené analýzy je i identifikace rozdílů v čerpání mezi jednotlivými programy a doporučení pro další programová období.

KLÍČOVÁ SLOVA

Evropská unie, regionální politika, strukturální fondy, operační programy, alokace

TITLE

Analysis of the use of EU funds in the 2014-2020 programming period

ANNOTATION

The diploma thesis deals with the analysis of the status of EU funds access in the 2014-2020 programming period for the largest operational programmes in the Czech Republic. The aim of the thesis is to evaluate the current state of usage of funds and subsequent comparison of selected operational programmes based on the overall success rate. The analysis also includes the identification of differences in fund allocation between the individual programmes and recommendations for the next programming periods.

KEYWORDS

European Union, regional policy, structural funds, operational programs, allocation

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK.....	9
SEZNAM ZKRATEK	10
ÚVOD.....	12
1. Regionální politika Evropské unie.....	14
1.1 Principy regionální politiky EU.....	16
1.2 Vývoj regionální politiky.....	17
1.3 Strukturální a investiční fondy EU.....	19
1.4 Regionální politika EU v programovém období 2014-2020	22
2. Operační programy ČR v programovém období 2014-2020.....	27
2.1 Dohoda o partnerství.....	27
2.2 Operační programy ČR v programovém období 2014-2020.....	28
2.2.1 Integrovaný regionální operační program.....	30
2.2.2 Operační program Doprava	31
2.2.3 Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost.....	33
2.2.4 Operační program Životní prostředí	34
2.2.5 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	36
3. Analýza čerpání finančních prostředků v rámci jednotlivých operačních programů ...	39
3.1 Zaregistrované žádosti o podporu.....	40
3.2 Žádosti s vydaným právním aktem.....	41
3.3 Proplacené prostředky příjemcům	42
3.4 Certifikované výdaje Evropské komise	44
4. Komparace nejúspěšnějších a nejméně úspěšných operačních programů.....	46
4.1 Shrnutí a doporučení.....	49
ZÁVĚR	51
POUŽITÁ LITERATURA	53
PŘÍLOHY	62

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: 8 regionů soudržnosti (NUTS II) v ČR	16
Obrázek 2: Alokace ESI fondů mezi jednotlivé operační programy v mld. €.....	29
Obrázek 3: Objem zaregistrovaných žádostí o podporu (v mil. Kč)	40
Obrázek 4: Úspěšnost podaných žádostí u jednotlivých OP (v %)	42
Obrázek 5: Finanční prostředky proplacené příjemcům v žádostech o platbu (v mil. Kč)	43
Obrázek 6: Procentuální podíl certifikovaných výdajů EK na celkové alokaci programu v jednotlivých letech.....	45
Obrázek 7: Komparace nejúspěšnějších a nejméně úspěšných operačních programů	46
Obrázek 8: Úspěšnost (v %) operačních programů v programovém období 2014-2020	48
Obrázek 9: Umístění ČR v porovnání s členskými státy EU za programové období 2014-2020	49

Seznam tabulek

Tabulka 1: Minimální a maximální počet obyvatel pro jednotlivé úrovně NUTS	15
Tabulka 2: Stropy výdajů víceletého finančního rámce 2014-2020 dle jednotlivých let a kategorií výdajů.....	25
Tabulka 3: Prioritní osy a odpovídající specifické cíle IROP	31
Tabulka 4: Prioritní osy a odpovídající specifické cíle OP Doprava.....	32
Tabulka 5: Prioritní osy a odpovídající specifické cíle OP PIK.....	34
Tabulka 6: Prioritní osy a odpovídající specifické cíle OP ŽP.....	36
Tabulka 7: Prioritní osy a odpovídající specifické cíle OP VVV.....	38

SEZNAM ZKRATEK

EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development)
EAGGF	Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund)
EK	Evropská komise
EMFAF	Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond (The European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund)
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund)
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond (European Social Fund)
ESI	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
FIFG	Finanční nástroj pro řízení rybolovu
FS	Fond soudružnosti (Cohesion Fund)
HDP	Hrubý domácí produkt
ICT	Informační a komunikační technologie
IROP	Integrovaný regionální operační program
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek (Nomenclature of Units for Territorial Statistics)
OP D	Operační program Doprava
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP ŽP	Operační program Životní prostředí

OP	Operační program
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SSR	Společný strategický rámec
SZP	Společná zemědělská politika
TEN-T	Transevropská dopravní síť (The Trans-European Transport Network)
VFR	Víceletý finanční rámec

ÚVOD

Česká republika se dne 1. 5. 2004 stala oficiálním členem Evropské unie. Tento krok v mnoha ohledech znamenal pro Českou republiku nový začátek. Coby členský stát se podílíme na evropské politice a vývoji Evropské unie. Zároveň jsme získali přístup k finančním zdrojům Společenství. Česká republika je od svého vstupu do EU v čisté pozici příjemce. Z rozpočtu EU jsme obdrželi již téměř 2 biliony korun, přičemž většina těchto prostředků je ze strukturálních a investičních fondů EU. O finančním profitu našeho členství v EU tak nelze pochybovat.

Česká republika v předchozím programovém období 2007-2013 vykazovala na základě dostupných analýz značné problémy při čerpání prostředků z fondů EU. Z hlediska stavu čerpání jsme se řadili mezi nejhorské členské země EU. Čerpání doprovázely i mnohé korupční kauzy, které škodily pověsti České republiky. V posledních letech se však schopnost České republiky efektivně čerpat přidělené prostředky výrazně zlepšila. S koncem programového období 2014-2020 jsme se z hlediska čerpání dokonce dostali na vrchol žebříčku mezi členskými státy EU.

V rámci této diplomové práce je analyzována efektivnost čerpání finančních prostředků z fondů EU v programovém období 2014-2020. Cílem diplomové práce je objektivní, nestranné zhodnocení aktuálního stavu čerpání finančních prostředků u vybraných operačních programů a následná komparace úspěšnosti těchto programů. V úvodu práce je stručně představena regionální politika EU, její principy a vývoj. Větší pozornost je pak věnována sledovanému programovému období 2014-2020. Definovány jsou strukturální a investiční fondy EU v daném období a struktura operačních programů ČR v programovém období 2014-2020.

Zhodnocení úspěšnosti čerpání finančních prostředků u jednotlivých programů je předmětem kvantitativní analýzy provedené ve třetí části práce. Primárním zdrojem statistických dat o průběhu čerpání jsou pravidelné monitorovací čtvrtletní zprávy o implementaci ESI fondů v České republice vydávané Národním orgánem pro koordinaci a Výroční zprávy o implementaci jednotlivých programů vydávané odpovědnými orgány. Hodnocení průběhu čerpání probíhalo na základě stanovených kritérií, která korespondují s projektovým cyklem získávání dotačního titulu. Výchozím bodem analýzy je celková alokace vyhodnocovaného operačního programu, ke které jsou poměřována jednotlivá kritéria.

Závěrečná část práce je věnována komparaci celkové úspěšnosti hodnocených operačních programů. Operační programy jsou na základě provedené analýzy seřazeny od nejúspěšnějších po ty nejméně úspěšné včetně odůvodnění možných příčin rozdílů v čerpání u jednotlivých programů. Součástí závěrečného shrnutí jsou i doporučení k možnému zefektivnění procesu čerpání finančních prostředků z fondů EU v budoucích programových obdobích.

1. REGIONÁLNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE

Regionální politika Evropské unie zaujímá jedno z dominantních postavení v rámci aktivit Evropské unie. Jako jedna z klíčových politik je součástí zakládajících smluv EU již od roku 1986. Představuje hlavní investiční politiku EU, která je zaměřena na všechny regiony. Je ve značné míře odrazem principu solidarity a soudružnosti uvnitř Evropské unie, neboť ne všechny regiony disponují stejnými hospodářskými, sociálními a geografickými podmínkami. Jejím smyslem je umožnit všem regionům získávat plný prospěch z příležitostí, které EU nabízí. (Zahradník, 2017)

Řadí se mezi takzvané komunitární (koordinované) politiky, v nichž jsou pravomoci rozděleny mezi unijní orgány a členské země. Realizace samotné politiky zůstává v působnosti států, zatímco EU zajišťuje její koordinaci a harmonizaci.

Primárním cílem regionální politiky je odstranění nerovností mezi jednotlivými regiony, neboť mají podstatný vliv na výkonnost celé unijní ekonomiky. Zakotven je přímo ve Smlouvě o fungování EU, a to konkrétně v článku 174, kde se uvádí: „*Unie se především zaměří na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů.*“ (Evropská unie, 2016, s. 127)

Rozdíly v sociální a ekonomické úrovni regionů jsou hodnoceny pomocí základního makroekonomického ukazatele HDP v přepočtu na počet obyvatel. Jako hraniční hodnotu pro vymezení problémových oblastí stanovila Evropská unie úroveň 75 % HDP na obyvatele vůči průměru EU. Skrze regionální politiku usiluje Evropská unie o podpoření hospodářského růstu, konkurenceschopnosti podniků a snaží se zajistit udržitelný rozvoj a lepší kvalitu života v regionech, které zaostávají či jsou demograficky nebo jinak znevýhodněny.

Regionální politika je v rámci Evropské unie prováděna na třech základních úrovních (Stejskal a Kovárník, 2009, s. 36):

1. **Nadnárodní** – prováděna na úrovni EU, nositelem je Evropská komise a další evropské instituce.
2. **Národní** – provádí jednotlivé členské země, nositelem je vláda, ministerstva a další orgány příslušného členského státu.
3. **Regionální** – existuje ve většině zemí, nositelem jsou orgány územní samosprávy, ale i podniky, instituce a podnikatelé. EU se snaží její pozici dlouhodobě posilovat.

Pro realizaci regionální politiky je stěžejní stanovit kategorie, v nichž se mohou projevat disparity způsobené hospodářskými rozdíly. Ústřední pojem politiky soudružnosti představuje region. Pro rozlišení regionů státy využívají různé charakteristiky. Aby byla možná přesná lokalizace regionů v rámci členských států, přistoupila EU v roce 1988 k vytvoření statistických teritoriálních jednotek NUTS. (Fiala a kol., 2018)

Evropský statistický úřad definuje celkem pět hierarchických úrovní NUTS, pomocí kterých jsou zjišťovány regionální rozdíly a rozdělovány finanční prostředky. První tři úrovně jsou regionální, další dvě jsou lokální:

- NUTS 1 – největší regionální srovnávací jednotka, kterou představují jednotlivé členské státy.
- NUTS 2 – představují regiony soudružnosti (Česká republika má na této úrovni celkem 8 jednotek, kterými jsou sdružené kraje).
- NUTS 3 – odpovídají nejnižší úrovni územně správního regionu (v ČR tato úroveň odpovídá 14 krajům).

Každý členský stát se může rozhodnout pro další hierarchické členění svého území, přičemž se dále člení úroveň NUTS 3. Tyto úrovně pak představují místní administrativní jednotky první hierarchické úrovně (LAU 1), dříve NUTS 4 (v ČR okresy) a místní administrativní jednotky druhé hierarchické úrovně (LAU 2), dříve NUTS 5 (obce). (Palán, 2009)

Při vymezení jednotek NUTS se vychází z existence územně správních úrovní daného státu, jejich komplementarity a velikosti (počtu obyvatel). Pokud v členském státě neexistují správní jednotky odpovídající velikosti, vytvoří se daná úroveň NUTS sloučením odpovídajícího počtu menších správních jednotek. Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 1059/2003 stanovuje minimální a maximální hodnotu (počtu obyvatel) pro tři základní úrovně NUTS regionů takto:

Tabulka 1: Minimální a maximální počet obyvatel pro jednotlivé úrovně NUTS

Úroveň NUTS	Minimální počet obyvatel	Maximální počet obyvatel
NUTS 1	3 000 000	7 000 000
NUTS 2	800 000	3 000 000
NUTS 3	150 000	800 000

Zdroj: Evropský parlament a Rada (ES), 2003

Základní jednotku pro distribuci regionální pomoci představuje především úroveň NUTS 2, neboť má přímou vazbu na podporu ze strukturálních fondů. V České republice byly za tímto účelem zřízeny regiony soudružnosti, které se skládají z více krajů, neboť samostatně

nedosahují požadovaného počtu obyvatel. Rozložení jednotlivých krajů do osmi regionů soudružnosti je zobrazeno na následující mapě.

Obrázek 1: 8 regionů soudružnosti (NUTS II) v ČR

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2024b

1.1 Principy regionální politiky EU

Regionální politika Evropské unie se opírá o pět základních principů, které se v závislosti na jejím vývoji postupně měnily. Vyjma těchto pěti základních principů se řídí také mnoha doplňkovými principy.

Princip programování

Princip programování stanovuje, že prostředky strukturálních fondů jsou alokovány na základě víceletých a víceoborových programů. Pro jednotlivé programy jsou zpracovány programové dokumenty, které schvaluje Evropská komise (Tauer a kol., 2009). Záměr tohoto principu spatřuje Marek a Kantor (2009) v zajištění co nejkomplexnějšího řešení regionálních problémů a sledování cílů v dlouhodobějším horizontu.

Princip partnerství

V rámci principu partnerství je vyžadována aktivní spolupráce mezi Evropskou komisí a odpovídajícími orgány na národní, regionální a místní úrovni příslušného členského státu. Smyslem je zajistit, aby se na konkrétním rozdělení prostředků podíleli i samotní příjemci finanční pomoci. Partnerství může nabývat vertikální (mezi EK a členským státem) nebo horizontální (mezi partnery v rámci členského státu) úrovně. (Tauer a kol., 2009)

Princip koncentrace

Představuje snahu o koncentraci prostředků z fondů EU do regionů, které vykazují nejvýznamnější strukturální problémy. Finanční pomoc by měla přispět k realizaci projektů, které přinášejí maximální užitek. Cílem aplikace principu je zajištění efektivity a účelnosti vynaložených prostředků a zároveň usnadnění následné kontroly. (Marek a Kantor, 2009)

Princip doplňkovosti

Princip doplňkovosti směřuje k zajištění stavu, kdy prostředky z fondů EU pouze doplňují výdaje členských států. Fiala a kol. (2018) ve své publikaci uvádí, že zájmem EU není potlačení národní regionální politiky, ale její doplnění. Na financování projektů se z toho důvodu musí určitou mírou podílet i přijímající stát. Veřejné výdaje ze státního rozpočtu daného státu by měly vykazovat mírně rostoucí nebo přinejmenším stagnující tendenci. Míra národního spolufinancování, kterou musí členský stát dodržet je určena dohodou mezi členským státem a EU (Tauer a kol., 2009).

Princip monitorování a hodnocení

Tento princip nabývá v současné době na významu, neboť přispívá k efektivnosti a průkaznosti vynakládaných prostředků. Představuje činnosti sledující dodržování pravidel a postupů v průběhu realizace projektu a následné zhodnocení skutečných přínosů projektů. Způsoby hodnocení se rozlišují podle fáze projektu a zahrnují ex ante hodnocení (předběžné hodnocení), interim hodnocení (střednědobé hodnocení) a ex post hodnocení (následné hodnocení).

1.2 Vývoj regionální politiky

Politika hospodářské a sociální soudružnosti prošla za dobu své existence významnou reformou. Její počátky sahají do doby vzniku Evropského společenství. Na počátku evropské integrace však nebyla středem zájmu zakládajících zemí a zůstala v kompetencích národních států. Změna v přístupu a snaha o zavedení společné regionální politiky přišla až v důsledku ekonomické krize v 70. letech. Rozšíření Společenství přivedlo země s nižší ekonomickou a sociální úrovní, což vedlo k posílení zájmu o společnou koordinaci a financování regionální politiky (König a kol., 2009). Zájem o regionální politiku na nadnárodní úrovni vzrostl zejména v souvislosti s rozšířením ES o Velkou Británii, Irsko a Dánsko v roce 1973. O její prosazení se nejvíce zasadila Velká Británie, pro niž byly regionální disparity charakteristické. V roce

1975 byl za tímto účelem zřízen Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) jako základní nástroj pro správu a financování regionální politiky. (Marek a Kantor, 2009)

Zásadní milník představoval rok 1986, v němž došlo k přijetí Jednotného evropského aktu. Ten v článku 130 explicitně zdůrazňoval úlohu regionální politiky. Jeho přijetím došlo k rozvoji jednotného vnitřního trhu a zaměření regionální politiky na podporu méně rozvinutých oblastí. Ve druhé polovině roku 1988 byla provedena reforma regionální politiky, která předznamenala současnou podobu strukturální politiky EU.

Další významný faktor, který přispěl k podpoře regionální politiky, představovala Maastrichtská smlouva (neboli Smlouva o Evropské unii), která vstoupila v platnost 1. 11. 1993. Jejím přijetím vznikla dnešní Evropská unie. Maastrichtská smlouva přinesla nové nástroje pro realizaci regionální politiky. V roce 1993 byl založen Kohezní fond – nástroj, který pomáhá ekonomicky méně vyspělým zemím splnit maastrichtská kritéria a také Finanční nástroj pro řízení rybolovu (FIFG).

Od poloviny 90. let zůstal základní princip regionální politiky stejný a mění se pouze její parametry a cíle pro daná programová období. Jednoleté cykly byly od roku 2000 nahrazeny střednědobými programovými obdobími (Úřad vlády ČR, 2024).

Od roku 2000 ovlivňovala regionální politiku primárně Agenda 2000 a plánované, historicky největší, rozšíření EU, ke kterému došlo v roce 2004 a jehož součástí byla i Česká republika. Novým členům byl pro dané období 2004-2006 vyčleněn speciální rozpočet. Agenda 2000 představovala v té době zásadní akční plán pro posílení politik EU a zajištění jejich financování pro období 2000-2006. Dalším zásadním dokumentem pro toto období byla Lisabonská strategie, která se zaměřovala na podporu růstu a tvorby nových pracovních míst.

Rozšíření EU o východní státy zvýšilo regionální disparity a posunulo kohezní politiku ve směru podpory růstu, inovací a tvorby pracovních míst. V období 2007-2013 došlo k výraznému snížení podoby cílů a byly vytyčeny tři základní cíle: konvergence, regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a evropská územní spolupráce. Regionální politika se silně koncentrovala na podporu nejméně rozvinutých regionů EU, zejména v nových členských státech. (Zahradník, 2017)

Důležitost regionální politiky nadále umocňovala i její pozice v rámci rozpočtu EU, která vykazovala rostoucí tendence. V programovém období 2007-2013 přesahovaly výdaje na

regionální politiku 35 % celkových výdajů rozpočtu EU. V rámci Víceletého finančního rámce na období 2007-2013 disponovala regionální politika prostředky v rekordní výši 347 mld. EUR.

V programovém období 2014-2020 byla regionální politika zaměřena především na výkonnost, úspornost a efektivitu. Došlo k dalšímu snížení počtu cílů, tentokrát na pouhé dva, které měly silnou vazbu ke strategii Evropa 2020. Detailnější rozbor tohoto období bude uveden v další kapitole této práce.

Aktuálně se v rámci regionální politiky nacházíme v programovém období 2021-2027. V roce 2022 došlo ke schválení operačních programů a začalo postupné vyhlašování jednotlivých výzev. Prioritou pro dané období je především zelenější, bezuhlíková Evropa, zohledněny jsou i sociální dopady covidové pandemie, podpora mobility, výzkumu, vývoje a inovací (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2024g).

1.3 Strukturální a investiční fondy EU

Evropské strukturální a investiční fondy představují základní finanční nástroj pro uskutečňování regionální politiky EU. Jejich cílem je skrze rozvojové programy a projekty rozdělovat finanční prostředky určené na pomoc nejvíce znevýhodněným oblastem. Unijní fondy jsou financovány z rozpočtu EU, do kterého přispívají všechny členské státy. Podmínky a pravidla pro fungování všech ESI fondů jsou z evropské úrovně definovány nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 1303/2013.

Fondy spravuje Evropská komise ve spolupráci s členskými státy EU, a to prostřednictvím dohod o partnerství. Ty jsou vypracovány na základě výsledku vyjednávání mezi jednotlivými státy a Evropskou komisí a stanovují, jakým způsobem daná země přidělené prostředky v příslušném období použije. Finance ze strukturálních fondů se čerpají v rámci programového období, které se mění v sedmiletých cyklech. Aktuálně probíhá programové období 2021-2027 a zároveň dobíhá čerpání prostředků z programového období 2014-2020 (členské státy mohly přidělovat prostředky, které mají ve své správě až do konce roku 2023).

V programovém období 2014-2020 došlo k navýšení počtu ESI fondů. Čerpání prostředků probíhalo v tomto období prostřednictvím pěti fondů:

- Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR);
- Evropský sociální fond (ESF);
- Fond soudržnosti;

- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV);
- Evropský námořní a rybářský fond (ENRF).

Prostředky z konkrétního fondu bylo možné využít pouze na realizaci projektů, které byly pro daný fond přípustné. Seznam takových akcí definuje Evropská komise včetně metodiky, jak o pomoc zažádat. Prostřednictvím těchto pěti fondů byla v rámci dlouhodobého rozpočtu EU pro období 2014-2020 rozdělena více než polovina finančních prostředků EU.

Evropský fond pro regionální rozvoj

Představuje klíčový finanční nástroj politiky soudružnosti Evropské unie. Založen byl již v roce 1972, fungovat začal posléze v roce 1975. Právní základ ustanovují články 174 až 178 Smlouvy o fungování Evropské unie a dále Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013 ze dne 17. 12. 2013. Podle článku č. 176 SFEU je úkolem Evropského fondu pro regionální rozvoj pomáhat odstranit zásadní regionální rozdíly v úrovni rozvoje evropských regionů. Podporuje především investiční projekty a zaměřuje se na modernizaci a posílení regionálního hospodářství. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2017)

Finanční pomoc z EFRR je směřována do obou tematických cílů regionální politiky v období 2014-2020, přičemž prioritní význam dle SSR (Evropská komise, 2012) mají v tomto období:

- investice spjaté s prostředím fungování firem (infrastruktura, inovace, ICT a výzkum),
- investice na poskytování služeb občanům (energetika, vzdělávání, zdravotnictví, on-line služby, kvalita životního prostředí).

Co do objemu finančních prostředků se jedná o největší a nejvýznamnější strukturální fond. Během programového období 2014-2020 disponoval EFRR více než 185 mld. EUR.

Evropský sociální fond

Evropský sociální fond je nejstarší ze všech strukturálních fondů, založen byl v roce 1960. Jedná se o hlavní nástroj sociální politiky a politiky zaměstnanosti EU (Marek a Kantor, 2009). Fond je vymezen Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1304/2013 ze dne 17. 12. 2013. Objemem finančních prostředků se řadí na druhé místo za EFRR. Podporuje především neinvestiční projekty zaměřené na oblast zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů.

Cílem fondu je prevence a boj s nezaměstnaností, rozvoj lidských zdrojů a posílení sociální integrace na trhu práce. ESF by měl vytvářet podmínky pro hospodářský růst a udržitelný rozvoj a tím přispět k procesu hospodářské a sociální koheze (Zahradník, 2017).

ESF byl v období 2014-2020 využíván k podpoře v rámci cíle Investice pro růst a konkurenceschopnost. Deklaroval přispět zejména k dosažení zaměstnanosti a mobility pracovních sil, ke vzdělávání, podpoře sociální začleněnosti a boji proti chudobě.

Fond soudržnosti

Fond soudržnosti dle definice nepatří mezi strukturální fondy, nicméně patří do skupiny tří hlavních fondů, jenž představují finanční bázi pro realizaci regionální politiky. Základní odlišností Fondu soudružnosti, nebo také Kohezního fondu, je jeho zaměření na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů (státy s HDP nižším než 90 % průměru Společenství). Byl ustanoven Maastrichtskou smlouvou v roce 1993 za účelem pomoci členským státům, které se potýkaly s problémy souvisejícími se vznikem hospodářské a měnové unie (Marek a Kantor, 2009).

Pro období 2014-2020 byla jeho existence legislativně upravena Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1300/2013 ze dne 17. 12. 2013. Obdobně jako u EFRR jsou v rámci něj podporovány investiční (infrastrukturní) projekty, avšak pouze většího rozsahu. Obsahové zaměření Kohezního fondu se ve sledovaném období soustředilo na zlepšování stavu životního prostředí, trvale udržitelný rozvoj a TEN-T.

Spolufinancování z Fondu soudržnosti může činit až 85 % hodnoty projektů. Vybrané projekty musí být v souladu s platnou legislativou EU a s prioritami stanovenými pro politiku ochrany životního prostředí EU. Čerpání z FS může být pozastaveno v závislosti na schodkovém nebo dluhovém kritériu (EU stanovuje podmínku schodku veřejných financí do 3 % HDP a veřejného dluhu do 60 % HDP), pokud daná země nepřijme žádná účinná opatření k nápravě (Zahradník, 2017).

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Financuje aktivity, které spadají do společné zemědělské politiky EU. Vymezen je Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 ze dne 17. 12. 2013. Členské země využívají finanční prostředky z EZFRV pomocí programů rozvoje venkova. Rozvoj venkova je „druhým pilířem“ společné zemědělské politiky, kterým se posiluje „první pilíř“ zahrnující podporu příjmů a tržní opatření, neboť zvyšuje sociální, environmentální a hospodářskou udržitelnost venkovských oblastí (Evropská komise, 2023).

Pro období 2014-2020 bylo dle SSR stanoveno šest priorit EZFRV, které se soustředily na energetický, trvale udržitelný a inkluzivní rozvoj v oblasti zemědělství, potravinářství

a lesnictví, jakož i na rozvoj venkova celkově. Tyto priority pokrývaly oblast (Evropská komise, 2012):

- přenosu znalostí a inovací,
- konkurenceschopnosti zemědělství,
- hospodaření s přírodními zdroji,
- změny klimatu,
- inkluzivního rozvoje venkova.

Evropský námořní a rybářský fond

Sloužil jako nástroj na podporu rybolovu, který spadá do společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky EU. Založen byl v roce 2006. Legislativní úprava je obsažena ve společném Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. 12. 2013.

Rozpočet ENRF na období 2014-2020 činil přes 6 miliard EUR. Tato podpora měla napomáhat k zajištění a přizpůsobení se udržitelnému rybolovu a rozvoji akvakultury. Prioritou Evropské unie bylo především najít rovnováhu mezi konkurenceschopným rybářským průmyslem a existencí udržitelné populace ryb a mořského ekosystému.

Pro období 2014-2020 byly prostředky z fondu dle SSR zaměřeny prioritně na životaschopnost a konkurenceschopnost rybářství a akvakultury a na podporu jejich trvalé udržitelnosti z hlediska ochrany životního prostředí. ENFR podporoval zejména sociální soudružnost a tvorbu pracovních míst v oblastech závislých na rybolovu. (Evropská komise, 2012)

1.4 Regionální politika EU v programovém období 2014-2020

Programové období 2014-2020 představovalo v pořadí již třetí sedmiletý cyklus, ve kterém EU realizovala svou politiku soudržnosti. Evropská komise přijala návrh legislativního balíčku, který vymezoval regionální politiku pro toto období dne 6. 10. 2011. Záměrem EU v tomto období bylo v maximální míře přispět k dosažení cílů strategie Evropa 2020, která nahradila Lisabonskou strategii, jejíž platnost rokem 2010 skončila.

Evropa 2020 s podtitulem Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění byla stěžejní koncepcí pro rozvoj EU na období od roku 2010 do roku 2020. Vymezila cíle, kterých mělo být v rámci EU dosaženo do roku 2020. Její zaměření spočívalo zejména v nastartování ekonomického růstu, tvorbě pracovních míst, boji proti změně klimatu, řešení energetické závislosti a omezení chudoby a sociálního vyloučení. Evropská komise (2010) v rámci Strategie

Evropa 2020 stanovila 5 hlavních evropských cílů, schválených Evropskou radou dne 17. 6. 2010:

- Úsilí o dosažení 75% zaměstnanosti žen a mužů ve věku od 20 do 64 let, mimo jiné i prostřednictvím vyšší účasti mladých lidí, starších pracovníků a pracovníků s nízkou kvalifikací a zlepšení integrace legálních přistěhovalců.
- Zlepšení podmínek pro výzkum a vývoj, zejména s cílem zajistit, aby veřejné a soukromé investice v tomto odvětví dosáhly v úhrnu 3 % HDP.
- Snížení emisí skleníkových plynů o 20 % oproti úrovním roku 1990 a zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů v konečné spotřebě energie na 20 % a posun ke zvýšení energetické účinnosti o 20 %.
- Zlepšení úrovně vzdělání, zejména snahou snížit míru předčasného ukončení školní docházky pod 10 % a zvýšit podíl osob ve věku 30-34 let s dokončeným terciárním nebo srovnatelným vzděláním na nejméně 40 %.
- Podpora sociálního začlenění, zejména prostřednictvím snižování chudoby, a to snahou snížit počet lidí ohrožených chudobou nebo vyloučením nejméně o 20 milionů.

Každý členský stát si rovněž ve spolupráci s Evropskou komisí vytyčil své specifické národní cíle. Vláda České republiky na základě výstupu jednání s představiteli tripartity schválila národní cíle strategie Evropa 2020 dne 7. 6. 2010 (Vláda ČR, 2022).

V programovém období 2014-2020 došlo, jak již bylo uvedeno, k redukci počtu hlavních cílů na pouhé dva (Úřad vlády ČR, 2024):

1. **Investice pro růst a konkurenceschopnost** – jednalo se o zcela dominantní cíl, na který bylo vyčleněno 96,3 % prostředků. Financování probíhá z fondů EFRR, ESF a FS a jsou jím podporovány aktivity v oblasti trhu práce, vzdělávání, inovací, výzkumu a vývoje, konkurenceschopnosti, rozvoje podnikání, ochrany životního prostředí apod.
2. **Evropská územní spolupráce** – tento cíl byl výrazně menšinový, disponuje 2,75 % celkové částky. Financován je v rámci EFRR a zaměřuje se na přeshraniční, nadnárodní a meziregionální územní spolupráci.

Výše uvedené hlavní cíle byly na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 o společných ustanoveních o evropských strukturálních a investičních fondech dále rozděleny do 11 tematických cílů podporujících růst, které byly podporovány všemi evropskými fondy (Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU, 2013, čl. 9):

1. Posilování výzkumu, technologického rozvoje a inovací.
2. Zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT.
3. Zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství, rybnářství a akvakultury.
4. Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích.
5. Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení.
6. Zachování a ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů.
7. Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách.
8. Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil.
9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci.
10. Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání, včetně odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení.
11. Zvyšování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných subjektů a zlepšování účinnosti veřejné správy.

Tyto cíle se přenesly do priorit jednotlivých operačních programů členských zemí, které z nich musely vycházet.

V zájmu splnění těchto cílů bylo na politiku soudružnosti v tomto období vyčleněno více než 325 miliard EUR. Finanční zdroj regionální politiky (stejně jako dalších z rozpočtu podporovaných oblastí) představuje Víceletý finanční rámec EU. Jeho návrh pro období 2014-2020 schválila Rada EU 2. 12. 2013. Částky uvedené v Tabulce č. 2 vymezují maximální roční stropy, které může Evropská unie vynaložit na financování svých politik v daném období. (Zahradník, 2017)

Tabulka 2: Stropy výdajů víceletého finančního rámce 2014-2020 dle jednotlivých let a kategorií výdajů

Položky na závazky v mil. EUR, ceny roku 2011	2014	2015	2015	2017	2018	2019	2020	Celkem pro období 2014- 2020
1. Inteligentní růst podporující začlenění	60 283	61 725	62 771	64 238	65 528	67 214	69 004	450 763
1a Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	15 605	16 321	16 726	17 693	18 490	19 700	21 079	125 614
1b Hospodářská, sociální a územní soudržnost	44 678	45 404	46 045	46 545	47 038	47 514	47 925	325 149
2. Udržitelný růst: Přírodní zdroje	55 883	55 060	54 261	53 448	52 466	51 503	50 558	373 179
3. Bezpečnost a občanství	2 053	2 075	2 154	2 232	2 312	2 391	2 469	15 686
4. Globální Evropa	7 854	8 083	8 281	8 375	8 553	8 764	8 794	58 704
5. Správa	8 218	8 385	8 589	8 807	9 007	9 206	9 417	61 629
6. Náhrady	27	0	0	0	0	0	0	27
Celkem	134 318	135 328	136 056	137 100	137 866	139 078	140 242	959 988

Zdroj: vlastní zpracování dle (Rada EU, 2013)

Přestože se jednalo o velkorysé částky, historicky poprvé došlo ke snížení objemu finančních prostředků na regionální politiku. Oproti předchozímu období v letech 2007-2013, kdy objem prostředků dosáhl rekordní výše, došlo k poklesu o 8,5 %. I přesto regionální politika nadále zaujímal jednu z nejdůležitějších položek celkového rozpočtu EU.

Jelikož se jednalo o první období, v němž došlo k reálnému snížení objemu finančních prostředků, podmínil Parlament EU přijetí VFR povinnou revizí v polovině období, která by zajistila opětovné posouzení rozpočtové potřeby a umožnila případnou úpravu. Díky tomu došlo v roce 2017 k revizi VFR a dodatečnému navýšení rozpočtu. Dohoda Evropského parlamentu a Rady EU zajistila rovněž zvýšenou flexibilitu plánování a umožnila převést nevyužité závazky ve výši 21,1 miliard EUR z roku 2014 do následujících let.

Mimo finanční prostředky vyčleněné v rámci VFR má rozpočet EU k dispozici i prostředky určené na mimořádné situace. Ty zahrnují například rezervu na mimořádnou pomoc, Fond solidarity nebo Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci.

Změny v prvcích VFR nebyly jediné, ke kterým v programovém období 2014-2020 došlo. Nový rámec přinesl řadu novinek, které vedly ke zjednodušení pravidel, a především k výraznému zaměření na výstupy a výsledky (velmi silný důraz byl kladen především na měřitelnost výsledků, které byly podpořenými projekty dosaženy), nastavení systému předběžných podmínek či zavedení výkonnostního rámce (finanční závislost na rychlosti a kvalitě čerpání). (Evropská komise, 2014)

Zásadní změnou bylo rovněž přijetí klíčového dokumentu pro využívání fondů EU s názvem Dohoda o partnerství. S dohodou o partnerství došlo k rozšíření zapojených fondů o Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF).

Novinkou byla rovněž podpora všech regionů EU, nově rozdělených do tří kategorií dle ekonomické výkonnosti. Přibyla kategorie tzv. přechodných regionů (Úřad vlády ČR, 2024):

1. méně rozvinuté regiony, jejichž HDP je nižší než 75 % průměru EU;
2. přechodové regiony, jejichž HDP se pohybuje v rozmezí 75–90 % průměru EU;
3. více rozvinuté regiony, jejichž HDP je vyšší než 90 % průměru EU.

S ohledem na majoritní zájem regionální politiky byla většina finančních prostředků v programovém období alokována do první skupiny regionů. Méně vyspělým regionům měla v období let 2014-2020 připadnout nadpoloviční většina (52 %) prostředků z celkové částky rozpočtu kohezní politiky (pro srovnání lze uvést, že tzv. přechodové regiony obdržely zhruba 10 % a rozvinuté regiony cca 15 % prostředků).

V tomto programovém období bylo také znovu zavedeno pravidlo n+3, které ovlivňuje časovou způsobilost výdajů. Finanční prostředky pro určitý rok musí být reálně vyčerpány a vykázány Evropské komisi nejpozději do tří let od jejich schválení. Pokud se tak nestane, členský stát o tyto prostředky nenávratně přichází.

2. OPERAČNÍ PROGRAMY ČR V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2014-2020

2.1 Dohoda o partnerství

Dohoda o partnerství představuje klíčový strategický dokument pro čerpání prostředků z fondů Evropské unie. Na základě evropských, národních i regionálních strategických dokumentů důsledně analyzuje aktuální socioekonomickou situaci v ČR, definuje priority a očekávané výsledky pro celé programové období. Představuje klíčový ukazatel, kam byla směřována podpora z ESI fondů v programovém období 2014-2020. Na rozdíl od předchozích strategických dokumentů, kterými byl Národní strategický referenční rámec (NSRR) pro období 2007-2013 a Národní rozvojový plán (NRP) pro období 2000-2006, pokrývá Dohoda o partnerství všechny ESI fondy. Svým obsahem je závazná pro jednotlivé operační programy, které z ní svým zaměřením musí vycházet (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2017).

Zpracování Dohody o partnerství je povinné pro každý členský stát, který se chce podílet na čerpání prostředků z ESI fondů.

Podoba a struktura Dohody o partnerství je závislá na respektování náležitostí formulovaných v obecném nařízení a pokynech Evropské komise. Současně má Dohoda o partnerství reflektovat konkrétní, autentické a specifické priority dané členské země. Důraz je kladen především na dosahování výsledků. Ty jsou sledovány prostřednictvím stanovených ukazatelů a vyhodnocovány podle evaluačního plánu v souladu s principem 3E (účelnost, efektivnost, hospodárnost). (Zahradník, 2017)

Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020 s Českou republikou se týkala všech pěti fondů a soustředila se na následující priority financování (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014):

- Podpora efektivních a účinných služeb zaměstnanosti, které budou přispívat ke zvýšení míry zaměstnanosti, zejména u zranitelných skupin;
- Podpora kvalitního vzdělávacího systému (celoživotní vzdělávání) produkujícího kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu;
- Posilování výzkumného a inovačního systému založeného na kvalitním výzkumu, propojeného s aplikační sférou a zaměřeného na komerční využití výsledků;

- Podpora opatření, která povedou ke zvyšování soukromých investic do výzkumu a vývoje, pomohou malým a středním podnikům dosáhnout konkurenceschopnosti na globálním trhu a přispějí k přechodu na nízkouhlíkové hospodářství;
- Investice do udržitelné infrastruktury napomáhající konkurenceschopnosti ekonomiky a adekvátní obslužnosti území;
- Podpora transparentní a efektivní veřejné správy, která bude představovat menší administrativní a regulační zátěž;
- Podpora sociálního začleňování zranitelných skupin a boj proti chudobě;
- Podpora politiky ochrany životního prostředí a přizpůsobení se klimatickým změnám.

Investice do stanovených oblastí by měly přispět k naplnění priorit a cílů strategie Evropa 2020. Směřovány byly především na podporu inovací, odborné přípravy a vzdělávání. Jakékoli změny v Dohodě o partnerství během fáze provádění musely být podrobně popsány, zdůvodněny a schváleny Evropskou komisí. Poslední revize české Dohody o partnerství byla schválena Komisí dne 24. 4. 2020 a jednalo se již o šestou schválenou aktualizaci Dohody.

2.2 Operační programy ČR v programovém období 2014-2020

Operační programy představují podrobné plány, v nichž členské státy stanovují, jak a kam budou během programového období alokovány prostředky z ESI fondů. Obsahují informace o stanovených cílech včetně konkrétních priorit programů. V rámci jednotlivých výzev dále specifikují, kdo a za jakých podmínek může o dotaci žádat.

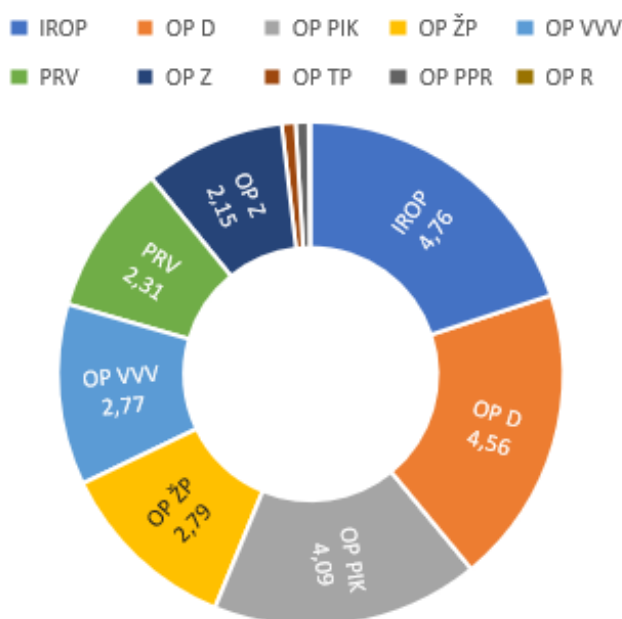
V programovém období 2014-2020 došlo v ČR k zásadnímu zjednodušení architektury operačních programů. Sloučením regionálních programů došlo k významnému snížení počtu OP, které směřovaly k posílení centralizace. Programy v programovém období 2014-2020 byly vymezeny Usnesením vlády ČR č. 867 ze dne 28. 11. 2012. Konkrétní operační programy byly v pověření jednotlivých ministerstev, které tyto programy spravovaly a řídily. Jednalo se o následující národní operační programy:

1. **Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost** (řízený Ministerstvem průmyslu a obchodu),
2. **Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání** (řízený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy),
3. **Operační program Zaměstnanost** (řízený Ministerstvem práce a sociálních věcí),
4. **Operační program Doprava** (řízený Ministerstvem dopravy),

5. **Operační program Životní prostředí** (řízený Ministerstvem životního prostředí),
6. **Integrovaný regionální operační program** (řízený Ministerstvem pro místní rozvoj),
7. **Operační program Praha – pól růstu ČR** (řízený Magistrátem hl. m. Prahy),
8. **Operační program Technická pomoc** (řízený Ministerstvem pro místní rozvoj),
9. **Operační program Rybářství 2014-2020** (řízený Ministerstvem zemědělství),
10. **Program rozvoje venkova** (řízený Ministerstvem zemědělství).

Vyjma národních operačních programů působily v ČR dále programy přeshraniční spolupráce a programy nadnárodní a meziregionální spolupráce.

Programové období 2014-2020 představovalo již třetí programové období, jehož se účastnila Česká republika. V rámci tohoto období byly pro Českou republiku vyčleněny prostředky ve výši téměř 25,8 miliard EUR. Z následujícího grafu je patrné rozdělení prostředků mezi jednotlivé operační programy.

Obrázek 2: Alokace ESI fondů mezi jednotlivé operační programy v mld. €

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2024a)

Jelikož výčet existujících operačních programů v rámci ČR je i přes zjednodušení architektury poměrně rozsáhlý, rozebráno pro potřeby této práce bude pouze pět největších a z hlediska čerpání nejvýznamnějších operačních programů. Základní informace k jednotlivým OP byly čerpány především z programových dokumentů OP a dále z informací dostupných na webových stránkách jednotlivých operačních programů.

2.2.1 Integrovaný regionální operační program

Integrovaný regionální operační program představoval nový prvek ve struktuře operačních programů ČR pro období 2014-2020. Koncentroval v sobě sedm Regionálních operačních programů z předchozího období 2007-2013. Celková alokace 4,76 mld. EUR z něj činila nejobtavnější OP ve sledovaném programovém období. Významnou složku programu představovaly integrované nástroje, které činily 28 % z celkové alokace programu. Schválen byl 4. 6. 2015 a řízen byl Ministerstvem pro místní rozvoj. Rozdělovány skrze něj byly prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Prioritním cílem programu dle programového dokumentu byla podpora vyváženého a udržitelného rozvoje území, zkvalitnění infrastruktury, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy. IROP zahrnoval 5 prioritních os, které se dále dělily do 14 specifických cílů. Prioritní osy IROP pro sledované období 2014-2020 byly následující (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2023a):

1. **Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony** – cílí na zvýšení konkurenceschopnosti regionů, dosahované zlepšením dostupnosti center ekonomického rozvoje a propojením hlavních dopravních os, zkvalitněním infrastruktury, rozvojem alternativních a šetrných dopravních systémů a zvýšením bezpečnosti regionů.
2. **Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů** – cílem intervencí v této oblasti je odstraňování sociálních disparit a zajištění lepšího přístupu k veřejným službám ve městech i na venkově, podpora rozvoje lidských zdrojů (především zvyšování vzdělanosti obyvatel) a podpora center vysoce specializované péče, návazné péče a psychiatrické péče.
3. **Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí** – cílem je posílení a modernizace institucionální a administrativní kapacity veřejné správy, kvalitní územní plánování či aktivizace potenciálu kulturního dědictví.
4. **Komunitně vedený místní rozvoj** – tato osa navazuje na všechny tři předchozí prioritní osy, přičemž jejím smyslem je vytváření a rozvoj místních partnerství a místních rozvojových strategií na principu decentralizovaných aktivit, vedených zdola nahoru.
5. **Technická pomoc** – vychází ze zkušeností z předchozího programovacího období.

Následující tabulka představuje přehled jednotlivých prioritních os včetně specifických cílů, na jejichž naplnění jsou zaměřena.

Tabulka 3: Prioritní osy a odpovídající specifické cíle IROP

Prioritní osa	Specifické cíle
1. Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony	1.1 Zvýšení regionální mobility prostřednictvím modernizace a rozvoje sítě regionální silniční infrastruktury navazující na síť TEN-T.
	1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy.
	1.3 Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof.
2. Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů	2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi.
	2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání.
	2.3 Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotních služeb a péče o zdraví.
	2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení.
	2.5 Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení.
3. Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí	3.1 Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví.
	3.2 Zvyšování efektivity a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím rozvoje využití a kvality systémů IKT.
	3.3 Podpora pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje.
4. Komunitně vedený místní rozvoj	4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu.
	4.2 Posílení kapacit komunitně vedeného místního rozvoje za účelem zlepšení řídicích a administrativních schopností MAS.
5. Technická pomoc	5.1 Zahájení kvalitního řízení a implementace programu.

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2023a)

2.2.2 Operační program Doprava

OP Doprava 2014-2020 svým zaměřením navazoval na předchůdce OP Doprava 2007-2013. Vykazoval však rozdílnou strukturu programu. Z pohledu finanční alokace byl druhým největším OP v programovém období 2014-2020. Celková alokace činila 4,56 mld. EUR, zhruba 17 % všech prostředků učených pro ČR ve sledovaném programovém období. Schválen byl 11. 5. 2015 a řídicím orgánem bylo Ministerstvo dopravy. Financování probíhalo skrze Fond soudružnosti a Evropský fond pro regionální rozvoj.

Hlavním zaměřením OP Doprava bylo dle programového dokumentu zajištění kvalitní dopravní infrastruktury v celé ČR, podpora ekologické dopravy a dále podpora využívání železniční a vodní dopravy. Jádrem aktivit pro sledované období byla multimodální propojenost infrastruktury ČR v rámci Transevropské dopravní sítě TEN-T. Struktura OP Doprava se v programovém období 2014-2020 členila na 4 prioritní osy, jež se dále dělily na 10 specifických cílů. Podpora byla primárně soustředěna do tří věcných prioritních os doplněných čtvrtou prioritní osou zaměřenou na technickou pomoc (Ministerstvo dopravy ČR, 2018):

1. **Infrastruktura pro železniční a další udržitelnou dopravu** – zahrnuje investice do železniční infrastruktury, multimodální nákladní dopravy (modernizace a výstavba terminálů), infrastruktury drážních systémů městské a příměstské dopravy, dopravního parku železniční dopravy (environmentálně čistý vozový park) a výstavby a modernizace vnitrozemských cest vodní dopravy.
2. **Silniční infrastruktura na síti TEN-T a veřejná infrastruktura pro čistou mobilitu** – cílí na investice do výstavby a modernizace dálnic a rychlostních silnic na síti TEN-T, zavádění ITS na silnicích a v městském silničním provozu, a do rozvoje opatření k širšímu využití vozidel na alternativní pohon (zavedení sítě napájecích stanic alternativních energií).
3. **Silniční infrastruktura mimo síť TEN-T** – je primárně zaměřená na investice do výstavby a modernizace silnic mimo síť TEN-T (výstavba obchvatů a přeložek).
4. **Technická pomoc** – v rámci této osy je financována příprava, řízení, monitorování a hodnocení aktivit. Dále výměna informací, řešení stížností, kontrola a audit.

Tabulka 4: Prioritní osy a odpovídající specifické cíle OP Doprava

Prioritní osa	Specifické cíle
1. Infrastruktura pro železniční a další udržitelnou dopravu	1.1 Zlepšení infrastruktury pro vyšší konkurenceschopnost a větší využití železniční dopravy.
	1.2 Zlepšení infrastruktury pro vyšší konkurenceschopnost a větší využití vnitrozemské vodní dopravy.
	1.3 Vytvoření podmínek pro větší využití multimodální dopravy.
	1.4 Vytvoření podmínek pro zvýšení využívání veřejné hromadné dopravy ve městech v elektrické trakci.
	1.5 Vytvoření podmínek pro širší využití železniční a vodní dopravy prostřednictvím modernizace dopravního parku.
2. Silniční infrastruktura na síti TEN-T a veřejná infrastruktura pro čistou mobilitu a řízení silničního provozu	2.1 Zlepšení propojení center a regionů a zvýšení bezpečnosti a efektivnosti silniční dopravy prostřednictvím výstavby, obnovy a modernizace dálnic, rychlostních silnic a silnic sítě TEN-T včetně rozvoje systémů ITS.
	2.2 Vytvoření podmínek pro širší využití vozidel na alternativní pohon na silniční síti.
	2.3 Řízení dopravního provozu a zvyšování bezpečnosti dopravního provozu.
3. Silniční infrastruktura mimo síť TEN-T	3.1 Zlepšení dostupnosti regionů, zvýšení bezpečnosti a plynulosti a snížení dopadů dopravy na veřejné zdraví prostřednictvím výstavby, obnovy.
4. Technická pomoc	4.1 Podpora a zajištění implementace OP Doprava.

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo dopravy ČR, 2018)

2.2.3 Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost se stal stěžejním nástrojem pro podporu malých a středních podnikatelů z fondů Evropské unie. Z hlediska alokace se stal třetím největším OP v České republice, celková finanční alokace činila 4,09 mld. EUR. Operační program byl v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu. Čerpání finančních prostředků probíhalo skrze Evropský fond pro regionální rozvoj. Schválen byl Evropskou komisí dne 29. 4. 2015. Významnou roli v rámci programu měla Agentura pro podnikání a inovace (API), která zastávala roli zprostředkujícího subjektu. Její stěžejní činnost spočívala v hodnocení a monitoringu projektů. Zároveň poskytovala žadatelům podporu a poradenství při získávání finančních prostředků z ESI fondů (Agentura pro podnikání a inovace, 2023).

Programový dokument stanovil cíle OP PIK zejména v oblasti dosažení konkurenceschopné a udržitelné ekonomiky založené na znalostech a inovacích. Podpora byla zaměřena přednostně na malé a střední podniky. Alokace byla směřována prostřednictvím 5 prioritních os a dále 16 specifických cílů. Prioritní osy OP PIK byly následující (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2023):

1. **Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace** – je zaměřena na podporu podnikových investic do výzkumu a inovací (zejména vývoj produktů a služeb), součinnost podniků a středisek výzkumu a vývoje, zavádění nových výrobků na trh a do výroby, či na aktivity spojené s ochranou duševního vlastnictví.
2. **Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků** – cílí především na usnadnění ekonomického využití nových myšlenek a postupů, vytváření příznivých podmínek pro zakládání nových firem, podporu malých a středních podniků (zvyšování technologické úrovně, mezinárodní konkurenceschopnost) a projekty zaměřené na zkvalitnění infrastruktury pro rozvoj lidských zdrojů.
3. **Účinné nakládání energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových, technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin** – cílem je podpora výroby, distribuce a využívání energie z obnovitelných zdrojů v podnicích, výzkum, inovace a zavádění nízkouhlíkových technologií, modernizace a rekonstrukce rozvodů elektřiny, plynu a tepla.
4. **Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a informačních a komunikačních technologií** – se soustředí na podporu rozšiřování širokopásmového

připojení a zavádění vysokorychlostních sítí, vyvíjení produktů a služeb v odvětví informačních a komunikačních technologií a zvyšování poptávky po ICT.

5. **Technická pomoc** – zajišťuje efektivní řízení, administraci a propagaci programu, jeho monitorování, hodnocení a kontrolu.

Tabulka 5: Prioritní osy a odpovídající specifické cíle OP PIK

Prioritní osa	Specifické cíle
1. Rozvoj výzkumu a vývoje pro inovace	1.1 Zvýšit inovační výkonnost podniků.
	1.2 Zvýšit intenzitu a účinnost spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích.
2. Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti malých a středních podniků	2.1 Zvýšit konkurenceschopnost začínajících a rozvojových MSP.
	2.2 Zvýšit internacionalizaci malých a středních podniků.
	2.3 Zvýšit využitelnost infrastruktury pro podnikání.
	2.4 Zvýšit kapacitu pro odborné vzdělávání v MSP.
3. Účinné nakládání energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin	3.1 Zvýšit podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě ČR.
	3.2 Zvýšit energetickou účinnost podnikatelského sektoru.
	3.3 Zvýšit aplikaci prvků inteligentních sítí v distribučních soustavách.
	3.4 Uplatnit inovativní nízkouhlíkové technologie v oblasti nakládání energií a při využívání druhotných surovin.
	3.5 Zvýšit účinnost soustav zásobování teplem.
	3.6 Posílit energetickou bezpečnost přenosové soustavy.
4. Rozvoj vysokorychlostních přístupových sítí k internetu a informačních a komunikačních technologií	4.1 Zvětšit pokrytí vysokorychlostním přístupem k internetu.
	4.2 Zvýšit využití potenciálu ICT sektoru pro konkurenceschopnost ekonomiky.
5. Technická pomoc	5.1 Zajištění efektivního řízení a administrace operačního programu.
	5.2 Zajištění informovanosti, publicity a absorpční kapacity operačního programu.

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2023)

2.2.4 Operační program Životní prostředí

Operační program Životní prostředí uvolnil v programovém období 2014-2020 finanční prostředky v celkovém objemu 2,79 mld. EUR na podporu projektů na ochranu životního prostředí. Finanční alokace probíhala z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti (Zahradník, 2017). Řídícím orgánem programu bylo Ministerstvo životního prostředí, zprostředkujícími subjekty byly Státní fond životního prostředí ČR a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, přičemž každý spravoval rozdílné prioritní osy. Schválen byl Evropskou komisí dne 30. 4. 2015.

Hlavním cílem OP ŽP stanoveným v programovém dokumentu byla ochrana a zajištění kvalitního prostředí pro život obyvatel České republiky, podpora efektivního využívání zdrojů za současné eliminace negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí a klima. Rámec programu byl velmi rozsáhlý. Tvořen byl 6 prioritními osami s celkem 20 specifickými cíli. Podporované oblasti v rámci prioritních os byly (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2024):

1. **Zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní** – cílem je snížení znečištění povrchových a podzemních vod, na zlepšení jakosti a dodávek pitné vody pro obyvatelstvo, na zajištění povodňové ochrany a na snížení rizika povodní.
2. **Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech** – je zaměřena především na území, kde jsou překračovány imisní limity, cílem je snížení emise znečišťujících látek do ovzduší s důrazem na využití nových, šetrných způsobů výroby energie a zlepšení systému sledování kvality ovzduší.
3. **Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika** – usiluje o komplexní podchycení tématu odpadů, odpadového hospodářství a životního prostředí (kvalitnější nakládání s odpady, snížení produkce odpadů, prevence environmentálních rizik, odstraňování starých ekologických zátěží aj.).
4. **Ochrana a péče o přírodu a krajinu** – představuje realizaci tradičních aktivit spojených s ochranou životního prostředí (např. zastavení poklesu biodiverzity, ochrana ohrožených rostlin a živočichů, zajištění ekologické stability krajiny či zlepšení kvality prostředí v osídlených oblastech).
5. **Energetické úspory** – cílí na snížení energetické náročnosti veřejných budov a zvýšení využívání obnovitelných zdrojů energie.
6. **Technická pomoc** – vychází z problémů předchozího období a cílí na zajištění řádného a efektivního řízení a administraci programu.

Prioritní osy včetně specifických cílů jsou přehledně uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 6: Prioritní osy a odpovídající specifické cíle OP ŽP

Prioritní osa	Specifické cíle
1. Zlepšování kvality vod a snižování rizika povodní	1.1 Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod.
	1.2 Zajistit dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství.
	1.3 Zajistit povodňovou ochranu intravilánu.
	1.4 Podpořit preventivní protipovodňová opatření.
2. Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech	2.1 Snížit emise z lokálního vytápění domácností podílející se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek.
	2.2 Snížit emise stacionárních zdrojů podílející se na expozici obyvatelstva nadlimitním znečišťujících látek.
	2.3 Zlepšit systém sledování, hodnocení a předpovídání vývoje kvality ovzduší a meteorologických aspektů.
3. Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika	3.1 Prevence vzniku odpadů.
	3.2 Zvýšit podíl materiálového a energetického využití odpadů.
	3.3 Rekultivovat staré skládky.
	3.4 Dokončit inventarizaci a odstranit ekologické zátěže.
	3.5 Snížit environmentální rizika a rozvíjet systémy jejich řízení.
4. Ochrana a péče o přírodu a krajinu	4.1 Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území.
	4.2 Posílit biodiverzitu.
	4.3 Posílit přirozené funkce krajiny.
	4.4 Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech.
5. Energetické úspory	5.1 Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie.
	5.2 Dosáhnout vysokého energetického standardu nových veřejných budov.
6. Technická pomoc	6.1 Zajistit řádné a efektivní řízení a administraci.
	6.2 Zajistit informovanost, publicitu a absorpční kapacitu.

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2024)

2.2.5 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání s celkovou finanční alokací 2,77 mld. EUR uzavírá pětici finančně nejobjemnějších operačních programů ve sledovaném programovém období. Program byl v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, a čerpal finanční prostředky z Evropského sociálního fondu a Evropského fondu pro regionální rozvoj. Schválen byl Evropskou komisí dne 13. 5. 2015.

MŠMT v rámci programu cílilo především na posun České republiky směrem k ekonomice založené na vzdělané, motivované a kreativní pracovní síle, na produkci kvalitních výsledků výzkumu a jejich využití pro zvýšení konkurenceschopnosti ČR. Důraz byl kladen rovněž na zvýšení kvality vzdělávacího procesu a jeho propojení s potřebami trhu práce. Struktura

programu činila 4 prioritní osy s celkem 19 specifickými cíli. Prioritními osami pro programové období 2014-2020 byly (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 2021):

1. **Posilování kapacit pro kvalitní výzkum** – cílí na dosažení špičkové úrovně českého výzkumu v mezinárodním měřítku, zlepšení spolupráce ve výzkumu, zkvalitnění infrastrukturních podmínek pro přípravu budoucích výzkumníků.
2. **Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj** – je zaměřena na zkvalitnění a otevřenost vzdělávání na vysokých školách společně se zkvalitněním strategického řízení vysokých škol, rozvoj lidských zdrojů pro výzkum a vývoj, včetně podpory výuky spojené s výzkumem.
3. **Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání** – podporuje aktivity zaměřené na sociální integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ, zkvalitnění přípravy budoucích a začínajících pedagogických pracovníků či rozvoj strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání.
4. **Technická pomoc** – zajišťuje efektivní administraci, informovanost a publicitu programu.

Struktura programu je přehledně zobrazena v následující tabulce.

Tabulka 7: Prioritní osy a odpovídající specifické cíle OP VVV

Prioritní osa	Specifické cíle
1. Posilování kapacit pro kvalitní výzkum	1.1 Zvýšení mezinárodní kvality výzkumu a jeho výsledků.
	1.2 Budování kapacit a posílení dlouhodobé spolupráce výzkumných organizací s aplikační sférou.
	1.3 Zkvalitnění infrastruktury pro výzkumně vzdělávací účely.
	1.4 Zlepšení strategického řízení výzkumu na národní úrovni.
2. Rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj	2.1 Zvýšení kvality vzdělávání na vysokých školách a jeho relevance pro potřeby trhu práce.
	2.2 Zvýšení účasti studentů se specifickými potřebami, ze socio-ekonomicky znevýhodněných skupin a z etnických minorit na vysokoškolském vzdělávání, a snížení studijní neúspěšnosti studentů.
	2.3 Zkvalitnění podmínek pro celoživotní vzdělávání na vysokých školách.
	2.4 Nastavení a rozvoj systému hodnocení a zabezpečení kvality a strategického řízení vysokých škol.
	2.5 Zlepšení podmínek pro výuku spojenou s výzkumem a pro rozvoj lidských zdrojů v oblasti výzkumu a vývoje.
	2.6 Zkvalitnění vzdělávací infrastruktury na vysokých školách za účelem zajištění vysoké kvality výuky, zlepšení přístupu znevýhodněných skupin a zvýšení otevřenosti vysokých škol.
3. Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání	3.1 Zvýšení kvality předškolního vzdělávání včetně usnadnění přechodu dětí na ZŠ.
	3.2 Zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích.
	3.3 Rozvoj systému strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání.
	3.4 Zkvalitnění přípravy budoucích a začínajících pedagogických pracovníků.
	3.5 Zvýšení kvality vzdělávání a odborné přípravy včetně posílení jejich relevance pro trh práce.
	3.6 Kvalitní podmínky pro inkluzivní vzdělávání.
	3.7 Kvalitní podmínky pro inkluzivní vzdělávání.
4. Technická pomoc	4.1 Zajištění efektivní administrace.
	4.2 Zajištění informovanosti, publicity a absorpční kapacity.

Zdroj: vlastní zpracování dle (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 2021)

3. ANALÝZA ČERPÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ V RÁMCI JEDNOTLIVÝCH OPERAČNÍCH PROGRAMŮ

Předmětem této kapitoly je analýza čerpání finančních prostředků, v rámci výše specifikovaných operačních programů, na základě doposud známých a dostupných kvantitativních dat. Pro potřeby této práce je primárně vycházeno z kvartálních údajů o stavu čerpání jednotlivých operačních programů platných k 31.12. daného roku, které vydává Národní orgán pro koordinaci. Dále z pravidelných výročních zpráv a programových dokumentů jednotlivých OP. Cílem této analýzy je zhodnocení a komparace aktuálního stavu čerpání finančních prostředků z ESI fondů u vybraných operačních programů.

V rámci analýzy aktuálního stavu čerpání finančních prostředků je nutné respektovat jednotlivé kroky projektového cyklu. Z uvedených projektových fází vychází rovněž pravidelné čtvrtletní zprávy o realizaci programů v programovém období 2014–2020, které jsou pro tuto práci primárním zdrojem dat. Hodnocenými projektovými fázemi pro účely této práce jsou:

1. Zaregistrované žádosti o podporu,
2. Žádosti s vydaným právním aktem,
3. Proplacené prostředky příjemcům,
4. Certifikované výdaje Evropské komise.

V rámci první fáze projektového cyklu je vyhodnocen objem podaných dotačních žádostí u sledovaných operačních programů. Žádosti podané v rámci realizovaných výzev určují velikost poptávky o příslušný dotační titul.

Druhá fáze sleduje především úspěšnost podaných žádostí. Vyhlášené výzvy mají jasně definována kritéria, na základě kterých jsou vybírány projekty uznané k podpoře. Projekty s kladným výsledkem hodnocení splňují nároky na kvalitu a zakládají příjemci právní nárok na dotační podporu.

Třetí fáze nastává po ukončení realizace schváleného projektu a představuje objem proplacených prostředků finálním příjemcům. Proplácení probíhá většinou zpětně po ukončení projektu (tzv. ex-post platby). Některé operační programy umožňují i čerpání prostředků předem ve formě záloh.

Závěrečná čtvrtá fáze projektového cyklu je završením celého procesu. Certifikace výdajů Evropskou komisí představuje finální ověření správnosti předložených výdajů a následné

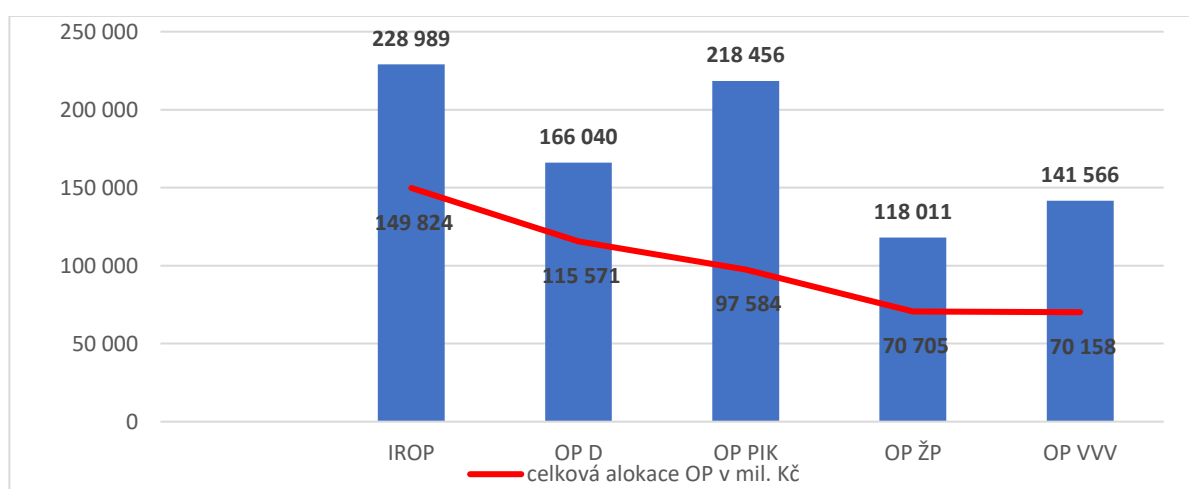
proplacení těchto výdajů. Při zjištění nedostatků je proplacení výdajů Evropskou komisí pozastaveno, dokud nedojde k nápravě zjištěných nedostatků.

Výchozím bodem pro zkoumání aktuálního stavu čerpání finančních prostředků v rámci jednotlivých operačních programů je jejich celková alokace. Celková alokace představuje celkový objem finančních prostředků, kterými může Česká republika disponovat během sledovaného období v rámci konkrétního OP. V programovém období 2014-2020 měla Česká republika k dispozici celkem 652,2 mld. Kč. Detailní rozdělení finančních prostředků mezi hodnocené operační programy je uveden v Příloze A. Tyto údaje představují pro účely této práce výchozí disponibilní částky, ke kterým jsou poměřována jednotlivá kritéria.

3.1 Zaregistrované žádosti o podporu

Podání žádosti o dotaci zahrnuje několik kroků, jako příprava žádosti o dotaci, vytvoření projektu podle daného dotačního programu a doložení povinných příloh. Žádosti jsou předkládány na základě vyhlášených výzev, které mají v rámci tzv. příruček pro žadatele a příjemce, přesně specifikované podmínky žádosti o podporu. Vyhlášené výzvy mohou být průběžné (žádosti jsou přijímány a vyhodnocovány postupně) nebo kolové (žádosti se vyhodnocují najednou).

K 31. 12. 2023 bylo ke sledovaným operačním programům podáno přes 85 tis. žádostí v celkové hodnotě 873,06 mld. Kč, což odpovídá 173 % celkové alokace. Poptávka ze strany žadatelů tak výrazně převýšila celkovou alokaci programů, což je patrné i z následujícího grafu. Celkový přehled zaregistrovaných žádostí včetně rozdělení na jednotlivé prioritní osy obsahuje Příloha B.

Obrázek 3: Objem zaregistrovaných žádostí o podporu (v mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle Přílohy B

Nejvyšší zájem ze strany příjemců o dotace byl zaznamenán u OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, kde celková poptávka dosáhla 223,4 % možnosti alokace programu. Dvojnásobku stanovené alokace dosáhla i poptávka u OP Výzkum, vývoj a vzdělávání. Nejmenší převis poptávky naopak vykázal OP Doprava, a to 142,5 %. Nižší objem poptávky zde způsobují tzv. „velké projekty“, jejichž způsobilé výdaje překračují 75 mil. EUR.

Značný převis poptávky vykazují i jednotlivé prioritní osy programů. Mezi nejžádanějšími oblastmi podpory, kde zájem příjemců více než dvojnásobně překročil celkovou alokaci, byl ve sledovaném období nejčastěji zastoupen OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Vysoký zájem žadatelů byl zaznamenán i u OP Výzkum, vývoj a vzdělávání v rámci prioritní osy 1 (289,8 %). Z toho lze usuzovat, že se i po obsahové stránce podařilo vystihnout zájem poptávajících.

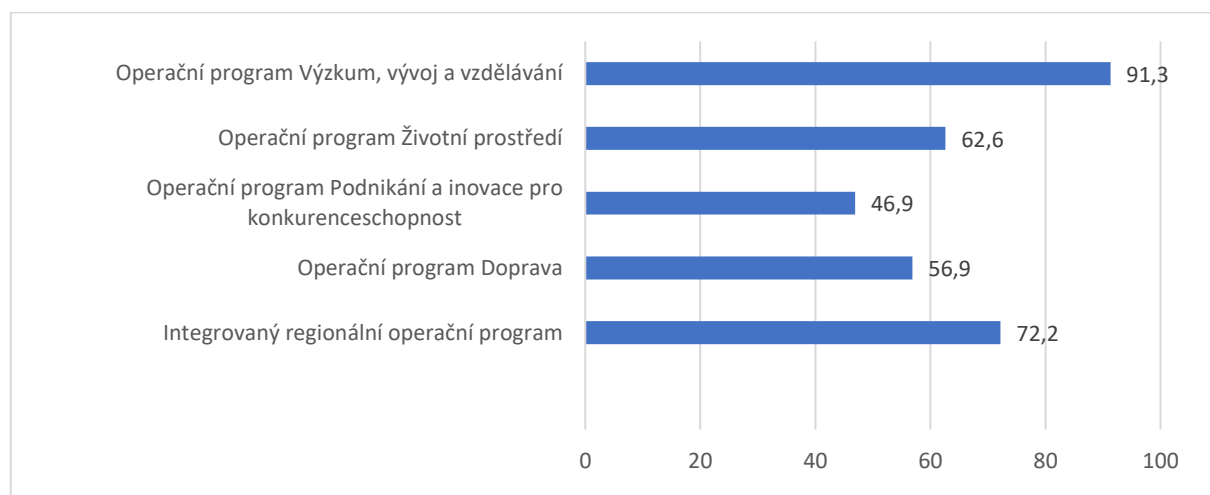
Z časového hlediska lze výrazný nárůst podaných žádostí spatřovat primárně na počátku programového období mezi roky 2016 a 2017. V roce 2015 bylo podáno minimum žádostí, neboť v roce 2014 nebyl ze strany EK schválen žádný program a řídicí orgány jednotlivých programů se věnovaly příjmu žádostí o podporu až ve druhé polovině roku 2015.

3.2 Žádosti s vydaným právním aktem

Vydání příslušného právního aktu o poskytnutí podpory předchází proces kontroly a schvalování zaregistrovaných žádostí. Vyhodnocení žádostí provádí řídicí orgán (případně zprostředkující subjekt) podle předem stanovených kritérií. Posuzují se jak formální náležitosti, tak věcný obsah žádosti. Každý projekt podpořený ze strukturálních fondů musí být v pořádku jak po věcné, tak i formální stránce.

Z podaných žádostí u sledovaných programů prošlo k 31. 12. 2023 vyhodnocením celkem 57 113 žádostí, kterým byl vydán právní akt v podobě smlouvy o poskytnutí podpory. Celkový objem finančních prostředků ve vydaných právních aktech přesáhl 560 mld. Kč, což představuje 111 % alokace a lze jej hodnotit jako uspokojivý, neboť veškeré prostředky určené pro Českou republiku byly pokryty smlouvou o poskytnutí dotace. U všech operačních programů zároveň objem schválených projektů převýšil celkovou alokaci, a to především z důvodu minimalizace rizika nedočerpání přidělených financí. Řídicí orgány v rámci plánování předpokládají i možný pesimistický scénář čerpání, kdy některé projekty mohou být kráceny či nedokončeny v řádném termínu. Případné konečné výdaje nad rámec celkové alokace programu nejsou refundovány z EU.

Detailnějším pohledem je možné odhalit existenci významných rozdílů mezi jednotlivými programy a oblastmi podpory. Znatelný rozdíl pozorujeme především v procentuální úspěšnosti podaných žádostí a s tím souvisejícím počtu vyřazených žádostí (souhrnná data jsou uvedena v Příloze C).

Obrázek 4: Úspěšnost podaných žádostí u jednotlivých OP (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle Přílohy C

Nejnižší šanci na získání prostředků, méně než 50 %, měli žadatelé v rámci OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. U prioritní osy 2 byla šance na úspěch pouhých 39,3 %. Nízkou úspěšnost lze přisuzovat zejména velké konkurenci v rámci programu, kdy poptávka ze strany žadatelů v některých oblastech i trojnásobně převýšila možnosti alokace.

Nejúspěšnější co do počtu schválených žádostí se stal OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, kde počet schválených žádostí přesáhl 90 %. Zejména díky zjednodušeným projektům, tzv. „šablonám“, určeným pro oblast regionálního školství. Úspěšnost podaných žádostí v této oblasti podpory byla 92,5 %.

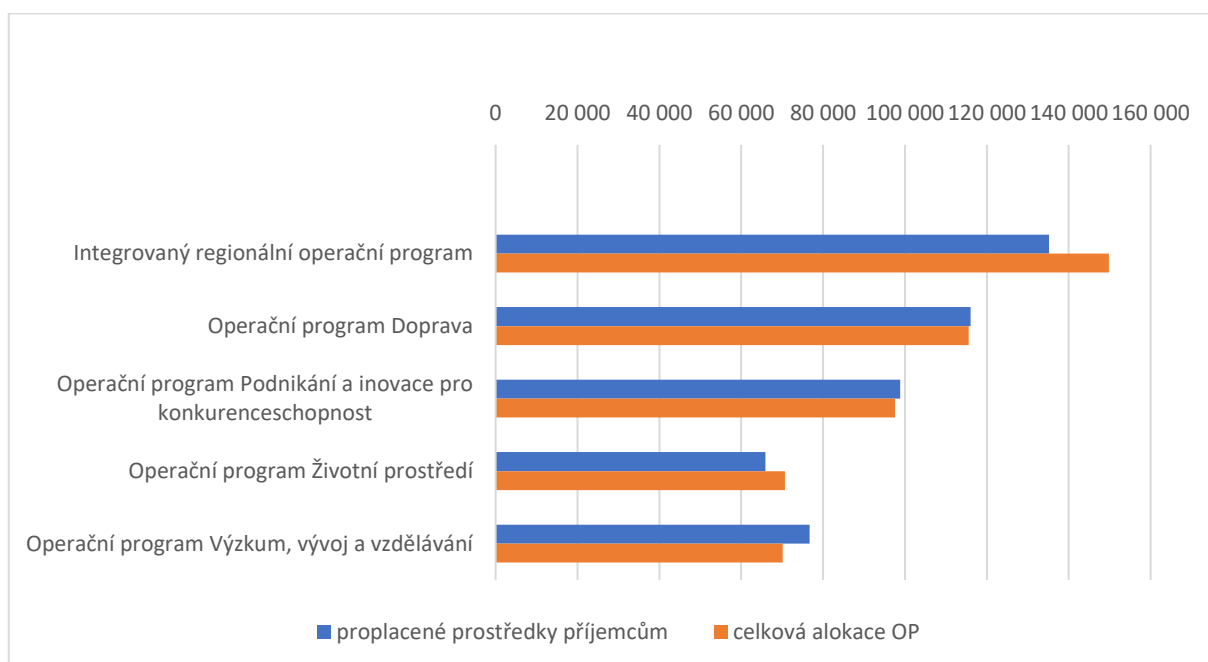
Tyto dosud zmíněné fáze projektového cyklu bylo možné kompletně vyhodnotit v čase praktického ukončení programového období 2014-2020. Následující fáze je možné analyzovat, s ohledem na dočerpávání celkové alokace programů, pouze na základě doposud známých a dostupných dat.

3.3 Proplacené prostředky příjemcům

Nárokování proplacení způsobilých výdajů projektu probíhá na základě žádosti o platbu, a to po ukončení samotné realizace projektu. Prostředky jsou příjemcům v této fázi vypláceny ze státního rozpočtu (až v další fázi jsou předloženy Evropské komisi k proplacení). Systém

proplácení prostředků z fondů EU funguje v České republice většinou na principu proplacení již realizovaných způsobilých výdajů (tzv. ex-post plateb), jak již bylo dříve zmíněno.

Do konce roku 2023 dosáhl objem proplacených prostředků příjemcům celkové výše 492,6 mld. Kč, což představuje 97,8 % celkové alokace. Vzhledem k aktuální fázi reálného ukončování programového období 2014-2020, kdy se sleduje již pouze dočerpání celkové alokace programů, zůstává příjemcům v daných operačních programech neproplaceno téměř 20 mld. Kč, což není úplně zanedbatelná částka.

Obrázek 5: Finanční prostředky proplacené příjemcům v žádostech o platbu (v mil. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle Přílohy D

Nejvíce ukončených projektů vykazoval OP Výzkum, vývoj a vzdělávání kde byly příjemcům proplaceny finanční prostředky v hodnotě 76,7 mld. Kč, tedy 108,6 % alokace. Podíl proplacených prostředků ve výši 101 % alokace vykazoval také OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, kde příjemci obdrželi celkem 98,8 mld. Kč. Rychlé tempo čerpání obou programů umožňuje převážně krátkodobá povaha realizovaných projektů.

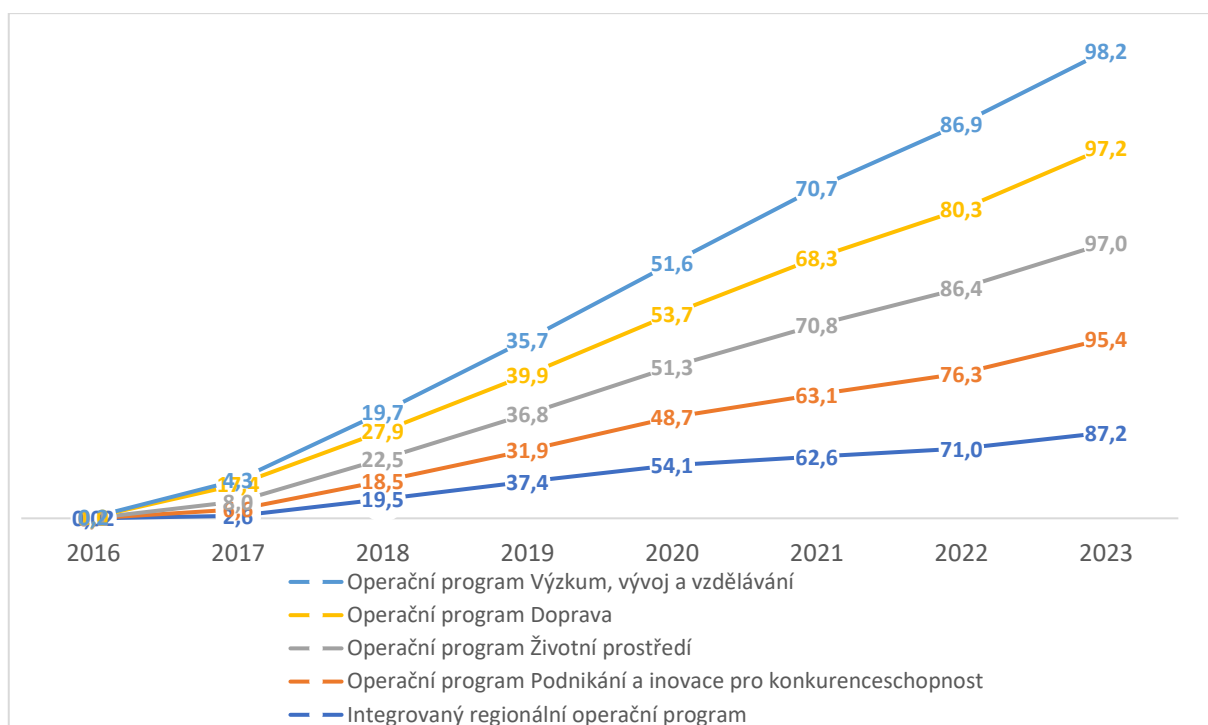
Opačný výsledek čerpání vykazoval alokačně největší Integrovaný regionální operační program. Zde bylo příjemcům doposud proplaceno 135,2 mld. Kč, tedy 90,6 % alokace. Neproplaceno zůstává zhruba 14 mld. Kč. Příčinu lze spatřovat v otevření nových prioritních os a navýšení celkové alokace programu v reakci na pandemii koronaviru. Dodatečné prostředky obdržela Česká republika v letech 2020 a 2021, největší objem se jich bude proplácet v roce 2024.

3.4 Certifikované výdaje Evropské komise

Certifikace výdajů označuje závěrečnou fázi procesu čerpání finančních prostředků. Tato fáze následuje po proplacení finančních prostředků koncovým příjemcům. V rámci certifikace dochází k transferu prostředků z rozpočtu EU ve prospěch České republiky. Prostředky rozpočtované pro daný rok musí členská země vykázat Evropské komisi na základě pravidla $n+3$ během následujících tří let, jinak o tyto prostředky nenávratně přichází. Čerpání prostředků z fondů EU se v České republice dle monitorovacích zpráv Národního orgánu pro koordinaci dlouhodobě zlepšuje a ve sledovaném programovém období jsme nepřišli o žádné přidělené prostředky.

Podíl finálně vyčerpaných, a ze strany evropské komise certifikovaných, výdajů činil k 31. 12. 2023 94,2 % celkové alokace u sledovaných programů. Ve prospěch České republiky bylo doposud vyplaceno celkem 475,7 mld. Kč. Porovnáme-li tento údaj s již proplacenými prostředky příjemců, čeká Česká republika na udělení souhlasu s uvolněním prostředků EU ve výši 16,9 mld. Kč. Data ohledně vývoje certifikovaných výdajů jsou obsažena v Příloze E.

Z časového hlediska lze vyzorovat, že efektivita čerpání rostla primárně s blížícím se koncem programového období. Tento přístup představuje riziko reálného nevyčerpání přidělených prostředků, ale také zatěžuje řídicí orgány při přípravě na nové programové období.

Obrázek 6: Procentuální podíl certifikovaných výdajů EK na celkové alokaci programu v jednotlivých letech

Zdroj: vlastní zpracování dle Přílohy E

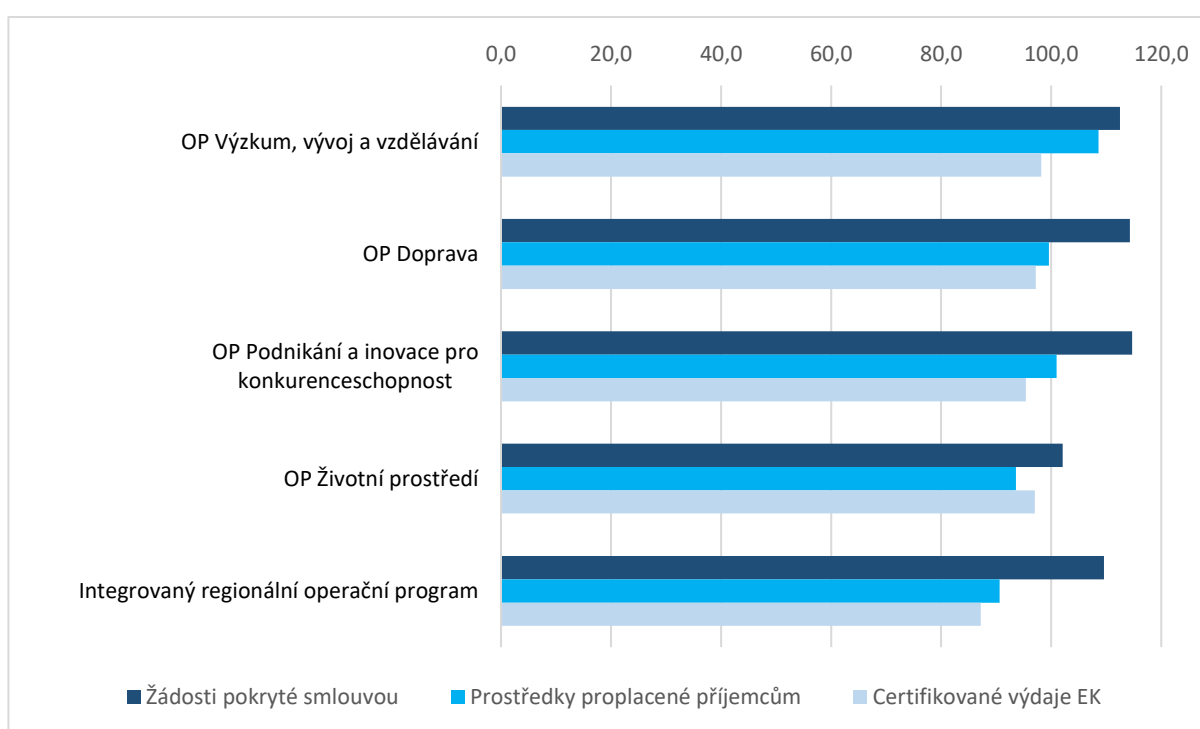
V rámci sledovaných operačních programů bylo ze strany EU proplaceno nejvíce prostředků u OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, a to 69,4 mld. Kč, což představovalo 98,2 % alokace. V těsném závěsu za sebou následují OP Doprava s podílem 97,2 % certifikovaných výdajů a OP Životní prostředí, kde podíl certifikovaných výdajů dosáhl 97 %.

Na opačném konci stojí Integrovaný regionální operační program. Evropské komisi byly doposud předloženy žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 131,2 mld. Kč, tj. 87,2 % alokace programu. Vzhledem k tomu, že realizace některých projektů ještě probíhá, dá se předpokládat, že výsledná částka bude ještě navýšena.

Příznivě ovšem nelze hodnotit situaci v rámci OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Podíl certifikovaných výdajů zde dosáhl pouhých 95,4 %, přičemž proplaceno bylo příjemcům 101 % alokace. Tento nepříznivý stav sice bezprostředně neohrožuje realizované projekty, ale v mezidobí zatěžuje státní rozpočet, neboť platby příjemcům již byly uhrazeny z národních rozpočtových zdrojů, ale Česká republika zatím neobdržela adekvátní kompenzaci z rozpočtu EU. Příčinou tohoto stavu může být pozastavení certifikace, ke které u OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost došlo v roce 2018 z důvodu vysoké chybovosti (14 %).

4. KOMPARACE NEJÚSPĚŠNĚJŠÍCH A NEJMÉNĚ ÚSPĚSNÝCH OPERAČNÍCH PROGRAMŮ

Na základě provedené analýzy průběhu čerpání finančních prostředků z fondů EU lze vyhodnotit celkovou úspěšnost čerpání jednotlivých operačních programů. Operační programy jsou dle hodnocených kritérií seřazeny od nejúspěšnějších po ty nejméně úspěšné. Úspěšnost programů je uvedena v procentech a vztažena k celkové alokaci daného programu. Z hlediska stavu čerpání finančních prostředků je směrodatný především podíl proplacených prostředků příjemcům a dále certifikované výdaje Evropské komise.

Obrázek 7: Komparace nejúspěšnějších a nejméně úspěšných operačních programů

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci stanovených kritérií lze za nejúspěšnější operační program považovat OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, který vykazoval značný zájem ze strany žadatelů, a především vysokou míru úspěšnosti z hlediska míry reálně vyčerpaných prostředků z fondů EU. Významný podíl na tom mají zřejmě zjednodušené projekty, díky kterým nedochází k výraznému zpoždění mezi schválením projektů a reálným vyčerpaním prostředků. Díky těmto zjednodušeným projektům dosahuje OP Výzkum, vývoj a vzdělávání dobrých výsledků i z hlediska doby trvání proplácení žádostí o platbu příjemcům.

Za úspěšné lze považovat i čerpání finančních prostředků v OP Doprava, který vykázal více než 97 % certifikovaných výdajů. Operační program i přes existenci nejnáročnějších tzv. „velkých

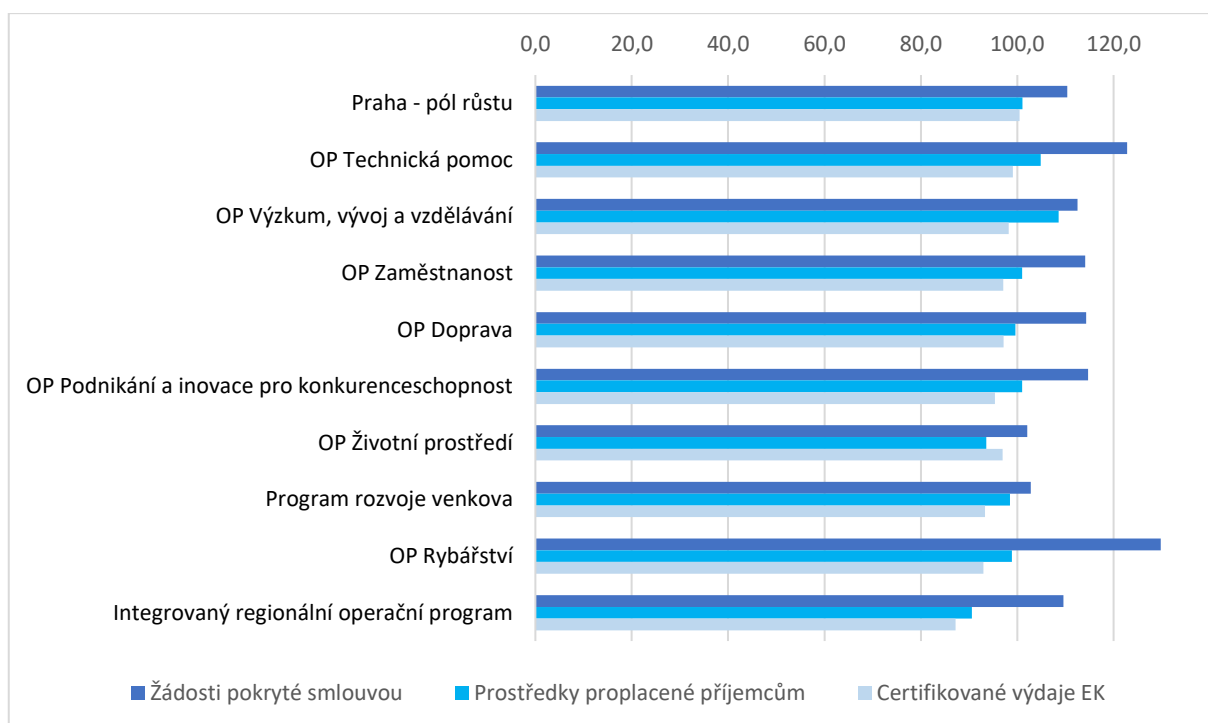
projektů“, jejichž způsobilé náklady překračují 75 mil. EUR a vyžadují schválení Evropskou komisí, dosahuje velmi dobré rychlosti v proplácení prostředků cílovým příjemcům. Tempo proplácení navíc v čase výrazně zrychluje. Velice dobře si v počátečních fázích vedl i OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Nicméně komplikace spojené s vyšší chybovostí zjištěné při kontrole NKÚ a následné pozastavení certifikace výdajů ze strany Evropské komise v roce 2018 již jako úspěch hodnotit nelze.

Největší riziko nedočerpání finančních prostředků z hlediska provedené analýzy hrozí Integrovanému regionálnímu operačnímu programu. Jelikož se jedná o alokačně největší operační program ve sledovaném období, mohou nevyčerpané prostředky dosáhnout nezanedbatelné výše. Důvodů můžeme spatřovat hned několik, nicméně za primární příčinu zpoždění lze považovat dodatečné navýšení celkové alokace programu ke konci programového období v roce 2021 a 2022. S vykázaným zpožděním dále souvisí povaha podporovaných projektů, kdy většina je dlouhodobého investičního charakteru a do fáze dokončení a vyplacení dotace dospěje teprve v průběhu roku 2024. Další příčinou může být doba trvání proplácení žádostí o platbu. Tento ukazatel nabývá na významu zvláště ke konci programového období. Dle analýzy provedené Národním orgánem pro koordinaci v únoru 2019 dosahuje Integrovaný regionální operační program v tomto ohledu spíše průměrných hodnot a peníze jsou příjemcům propláceny většinou do 70 dnů¹ od podání žádosti o platbu. Nicméně byly identifikovány i výzvy, kde průměrná doba proplácení žádostí dosáhla téměř 200 dnů.

V rámci analýzy byly hodnoceny pouze vybrané alokačně největší operační programy. Jejich postavení s ohledem na procentuální úspěšnost všech operačních programů ve sledovaném programovém období je uvedeno na následujícím grafu.

---

¹ Dle Metodického pokynu pro monitorování by měly být žádosti o platbu propláceny do 40 pracovních dní. Max. do 90 pracovních dní by měly být propláceny žádosti, které byly vráceny k dopracování.

Obrázek 8: Úspěšnost (v %) operačních programů v programovém období 2014-2020

Zdroj: vlastní zpracování dle Přílohy F

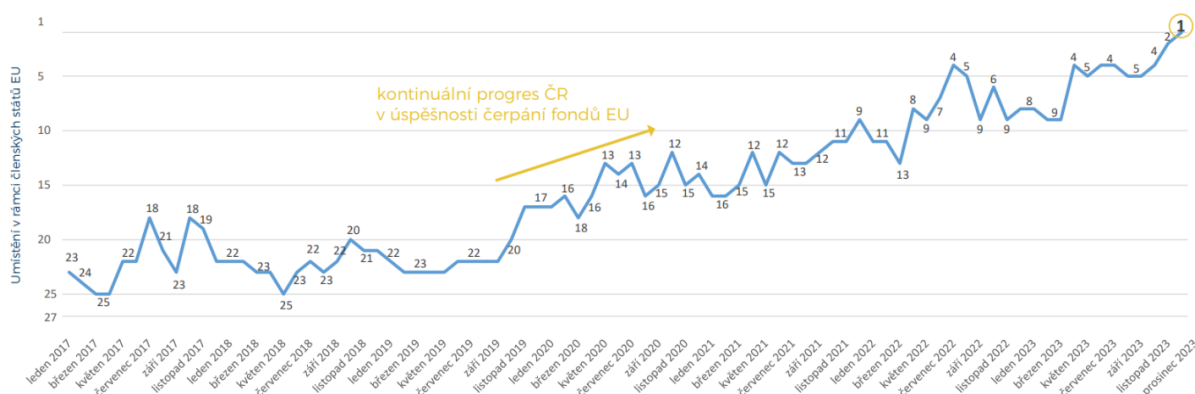
Z hlediska komparace výkonnosti všech operačních programů dosáhly lepších výsledků pouze OP Praha – pól růstu a OP Technická pomoc. Praha, jako více rozvinutý region, má v rámci čerpání prostředků z fondů EU odlišné postavení a značně omezené dotační možnosti. Rovněž OP Technická pomoc, který se umístil na druhém místě, má specifický, spíše podpůrný charakter. Zároveň se jedná o programy s nejnižší celkovou alokací. Pravděpodobnost vyčerpání přidělené částky je zde vyšší než u hodnocených, alokačně největších programů. OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, s ohledem na výše uvedené, vykazuje velice dobré výsledky i v rámci komparace všech operačních programů. To samé platí bohužel i obráceně a Integrovaný regionální operační program je celkově nejslabším operačním programem v programovém období 2014-2020.

Provedená analýza vycházela z dat dostupných k 31. 12. 2023. Konečné datum v rámci plnění pravidla n+3 pro sledované programové období je 15. 2. 2025. Česká republika v programovém období 2014-2020 s vysokou pravděpodobností vyčerpá i zbývající část prostředků, které má k dispozici. Data dostupná k 29. 2. 2024 ukazují, že příjemcům již byla vyplacena zbývající alokace vyčleněná pro Českou republiku (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2024a). Konkrétní čísla pro jednotlivé operační programy však budou teprve upřesňována.

4.1 Shrnutí a doporučení

Česká republika dlouhodobě zlepšuje svoji pozici v rámci čerpání finančních prostředků z fondů EU. Na základě dostupných analýz předchozího programového období 2007-2013 došlo k výraznému posunu vpřed. V závěru programového období 2014-2020 se Česká republika s 98 % vyčerpaných finančních prostředků dostala dokonce na vrchol žebříčku mezi členskými státy EU. Vývoj pozice ČR v rámci členských států EU v programovém období 2014-2020 ukazuje graf níže. I přes finální úspěšnost České republiky lze, primárně na počátku programového období, identifikovat oblasti, kde by mohlo dojít k potenciálnímu zlepšení.

Obrázek 9: Umístění ČR v porovnání s členskými státy EU za programové období 2014-2020

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2024c

Podíváme-li se na první hodnocená kritéria podaných a schválených žádostí, u většiny OP můžeme identifikovat výrazný převis poptávky ze strany žadatelů, v některých oblastech i více než trojnásobný. Nedostatečně naplánovaná alokace programů, může mít za následek nevyužití rozvojového potenciálu v dané oblasti. Zároveň může docházet k nutnosti realokace prostředků mezi jednotlivými prioritními osami či programy. Celkový podíl zamítnutých žádostí ve výši 36 % může poukazovat na nesrozumitelnost předpisů či vyšší administrativní zátěž spojenou s přípravou projektů. To může od čerpání odradit především subjekty s menším vlastním rozpočtem.

Z hlediska výkonnosti operačních programů v proplácení finančních prostředků cílovým příjemcům vykazuje Česká republika rychlejší tempo především ke konci programového období, což sebou přináší určitá rizika. V programovém období 2014-2020 započalo reálné čerpání finančních prostředků až v roce 2017, tedy s tříletým zpožděním. Na konci programového období, tj. v roce 2020, bylo příjemcům vyplaceno v průměru pouze 60 % celkové alokace, certifikováno ze strany Evropské komise bylo jen cca 50 % alokace. Téměř polovina dostupných prostředků se čerpala souběžně s novým programovým obdobím

2021-2027. Souběh programových období při čerpání prostředků zvyšuje administrativní zátěž a riziko pochybení ze strany řídicího orgánu. Jednotlivé problematické aspekty mohou vést až k pozastavení certifikace výdajů ze strany Evropské komise, či dokonce navrácení již vyplacené dotace. Takový stav ohrožuje nejen státní rozpočet, ale především reputaci České republiky.

Navzdory možným zlepšením lze programové období 2014-2020 hodnotit v souhrnu pozitivně. Česká republika výrazně zlepšila své postavení z hlediska čerpání prostředků z fondů EU mezi členskými státy EU. Nabízené prostředky jsou využívány v maximální možné míře a pevně věřím, že i co nejefektivněji.

Na základě dostupných statistických dat bylo možné provést pouze kvantitativní analýzu finančního čerpání jednotlivých programů. Druhým pohledem by mohla být kvalitativní analýza se zaměřením na hodnocení úrovně kvality podpořených projektů a jejich udržitelnost. Snaha o maximální možné vyčerpání dostupných prostředků může, primárně ke konci programového období, vést k situaci, kdy se začnou podporovat i méně kvalitní projekty. Provedení takové analýzy je však možné až s delším časovým odstupem po ukončení daného programového období.

ZÁVĚR

Prostředky z fondů EU představují pro Českou republiku významnou součást státního rozpočtu. Cílem diplomové práce bylo na základě kvantitativní analýzy vyhodnotit aktuální stav čerpání finančních prostředků z fondů EU v rámci alokačně největších operačních programů ČR v programovém období 2014-2020 a provést jejich vzájemnou komparaci na základě zjištěné celkové úspěšnosti. Hodnocení probíhalo na základě stanovených kritérií, kterými byly zaregistrované žádosti o podporu, žádosti s vydaným právním aktem, proplacené prostředky příjemcům a certifikované výdaje Evropské komise. Z hlediska dobíhajícího čerpání přidělených prostředků v programovém období 2014-2020 bylo možné vyhodnotit pouze aktuální stav čerpání platný k 31. 12. 2023.

Na základě provedené analýzy bylo zřejmé, že zájem o podporu z fondů EU byl v České republice obrovský. Poptávka ze strany žadatelů u všech hodnocených operačních programů výrazně překročila možnosti celkové alokace a většina operačních programů byla „přezávazkovaná“. Výraznější změny bylo možné sledovat až v rámci úspěšnosti podaných žádostí, kde především u operačních programů s velkým převísem poptávky (OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost) byla úspěšnost žádostí nízká z důvodu velké konkurence mezi projekty. Naopak nejúspěšnější z hlediska schválených žádostí byl OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, a to zejména díky zjednodušeným „šablonovým“ projektům.

Rovněž z hlediska proplácení prostředků cílovým příjemcům bylo možné sledovat rozdíly ve výkonnosti jednotlivých operačních programů. Do konce roku 2023 dosáhl celkový objem proplacených prostředků 97,8 % alokace. Výše proplacených prostředků se u jednotlivých programů odvíjela především od povahy realizovaných projektů. Úspěšnější byly především programy, v rámci kterých byly realizovány spíše krátkodobé projekty. Nejlépe si vedl opět OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, kde podíl proplacených prostředků dokonce převýšil celkovou alokaci programu. Nejméně proplacených prostředků vykazoval Integrovaný regionální operační program. Pomalejší tempo proplácení přisuzují především investiční, dlouhodobé povaze projektů a dodatečnému navýšení alokace programu v roce 2020 a 2021.

Posledním hodnoceným kritériem byly certifikované výdaje Evropské komise. Efektivita čerpání rostla především ke konci programového období. Podíl finálně vyčerpaných, certifikovaných prostředků dosáhl na konci roku 2023 hodnoty 94,2 % celkové alokace u sledovaných operačních programů. Nejvíce certifikovaných výdajů dosáhl tradičně OP Výzkum, vývoj a vzdělávání (98,2 %) a stal se nejúspěšnějším analyzovaným operačním

programem v daném programovém období. Na opačném konci žebříčku, s ohledem na nejnižší podíl proplacených prostředků, stál Integrovaný regionální operační program s 87,2 % certifikovaných výdajů. Nepříliš příznivá situace nastala i v rámci OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Podíl certifikovaných výdajů zde byl výrazně nižší než podíl proplacených prostředků. Příčinou mohlo být pozastavení certifikace výdajů ze strany Evropské komise z důvodu vyšší chybovosti zjištěné při kontrole NKÚ.

Provedená analýza a následná komparace úspěšnosti programů vycházela z dat dostupných k 31. 12. 2023. Vzhledem k tomu, že realizace některých projektů ještě dobíhá, dá se předpokládat, že Česká republika ve sledovaném programovém období 2014-2020 s vysokou pravděpodobností vyčerpá i zbývající část prostředků, které má k dispozici. Na základě sdělení a dat dostupných k 29. 2. 2024 došlo k proplacení zbývajících prostředků příjemcům a celkově lze čerpání finančních prostředků v programovém období 2014-2020 hodnotit pozitivně. Česká republika výrazně zlepšila své postavení mezi členskými státy EU. Navzdory komplikacím při schvalování operačních programů a znatelnému zpoždění čerpání na počátku programového období byly prostředky vyčerpány v maximální možné míře.

Diplomová práce se zabývala pouze kvantitativní analýzou úspěšnosti čerpání na základě statistických dat o průběhu finančního čerpání jednotlivých operačních programů. Podíl reálně vyčerpaných prostředků nevyovídá příliš o kvalitě realizovaných projektů. S delším časovým odstupem by bylo možné provést i kvalitativní analýzu zaměřenou především na úroveň kvality podpořených projektů, jejich přínos a udržitelnost.

POUŽITÁ LITERATURA

1. *Abeceda fondů EU 2014-2020*. Aktualizované vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2018. ISBN 978-80-7538-169-9.
2. AGENTURA PRO PODNIKÁNÍ A INOVACE, 2023. *OP PIK* [online]. [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.agentura-api.org/cs/op-pik-obecne/>
3. BICAN, Jaroslav, 2020. Analýza čerpání fondů EU a konkurenceschopnost. *Deník Referendum* [online]. Vydavatelství Referendum [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/15463-analyza-cerpani-fondu-eu-a-konkurenceschopnost>
4. BOHÁČKOVÁ, Ivana a HRABÁNKOVÁ, Magdalena, 2009. *Strukturální politika Evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2009, 208 s. ISBN 978-80-7400-111-6.
5. DENKOVÁ, Adéla, 2018. Čerpání evropských dotací vázne. Máme pomalý start, některé projekty jsou paralyzované, říká ekonom. *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/evropsky-parlament/evropske-fondy-maji-v-cesku-zbytecne-spatnou-povest/r~8f1588140c2d11e8aca5ac1f6b220ee8/>
6. ĎURĎA, Otakar, 2013. Výkonnost operačních programů a vybrané aspekty ovlivňující čerpání prostředků z evropských fondů. *Evaluační teorie a praxe* [online]. 1(1), 1–28 [cit. 2024-03-12]. ISSN 2336-1158. Dostupné z: <https://www.evaltep.cz/inpage/vykonnost-operacnich-programu/>
7. EUROSKOP, 2021a. *Regionální politika* [online]. [cit. 2023-11-19]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/regionalni-politika/>
8. EUROSKOP, 2021b. *Rybářská politika* [online]. [cit. 2023-11-19]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/rybarska-politika/>
9. EUROSKOP, n.d. *Víceletý finanční rámec* [online]. [cit. 2023-11-18]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/evropska-unie/vicelety-financi-ramec/>
10. EVROPSKÁ KOMISE, 2010. *EVROPA 2020 Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění – konečné znění* [online]. [cit. 2023-10-13]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A52010DC2020>

11. EVROPSKÁ KOMISE, 2012. *Prvky Společného strategického rámce pro období 2014 až 2020* [online]. [cit. 2023-10-13]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020/navrhy-novych-narizeni-kohezni-politiky-pro-obdobi/prvky-spolecneho-strategickeho-ramce-pro-obdobi-20>
12. EVROPSKÁ KOMISE, 2014. *Úvod do politiky soudržnosti EU pro období 2014-2020*. [online]. Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku [cit. 2023-11-20]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/a5f9f410-ff67-4fae-b9d2-5cba1254975b>
13. EVROPSKÁ KOMISE. Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014–2020: oficiální texty a komentáře* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2015 [cit. 2023-09-20]. ISBN 978-92-79-39429-4. Dostupné z: doi:10.2776/10497
14. EVROPSKÁ KOMISE. Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku. *Politika soudržnosti 2014-2020 – Investice do růstu a zaměstnanosti* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2011 [cit. 2023-09-20]. ISBN 978-92-79-21486-8. Dostupné z: doi:10.2776/42001
15. EVROPSKÁ KOMISE, 2023. Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. In: *Rozvoj venkova* [online]. [cit. 2023-10-29]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_cs
16. EVROPSKÁ KOMISE, n.d. *Evropské strukturální a investiční fondy v období 2014–2020* [online]. [cit. 2023-10-13]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/funding-management-mode/2014-2020-european-structural-and-investment-funds_cs
17. EVROPSKÁ UNIE, 2016. *Smlouva o fungování EU* [online]. Úřední věstník C 202 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/treaty-on-the-functioning-of-the-european-union.html>
18. EVROPSKÁ UNIE, 2024. [online]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=cs>

19. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014-2020 v kostce*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR – Národní orgán pro koordinaci, [2015], 48 s. ISBN 978-80- 7538-008-1.
20. EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (ES), 2003. *Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS)* [online]. Úřední věstník L 154 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32003R1059>
21. EVROPSKÝ PARLAMENT, 2023. *Víceletý finanční rámec* [online]. [cit. 2023-11-20]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/29/vicelety-financi-ramec>
22. EVROPSKÝ PARLAMENT, n.d. *Regionální politika a politika soudržnosti* [online]. [cit. 2023-10-13]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/section/195/regionalni-politika-a-politika-soudrznosti>
23. FIALA, Petr, Ondřej KRUTÍLEK a Markéta PITROVÁ, 2018. *Evropská unie*. 3. akt. rozš. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). ISBN 978-80-7325-450-6.
24. HOSNEDLOVÁ, Pavla, 2018. Stav čerpání fondů EU v ČR: V některých operačních programech už peníze nejsou, v jiných je jich nadbytek. *Euractiv.cz* [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/evropske-finance/news/stav-cerpani-fondu-eu-v-cr-v-nekterych-operacnich-programech-uz-penize-nejsou-v-jinych-je-jich-nadbytek/>
25. HRUŠKA, Martin, 2019. *Doba trvání proplácení žádostí o platbu vybraných OP v Česku* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, Národní orgán pro koordinaci [cit. 2024-03-26]. Dostupné z: https://dotaceu.cz/getmedia/4cda4e3c-64c0-4f02-aa6e-90dcd6bd375a/Doba-trvani-procesu-proplaceni-zadosti-o-platbu_bez_prilohy.pdf.aspx?ext=.pdf
26. JEDLIČKA, Jan, 2012. Srovnání aktuální projektové fáze operačních programů v České republice. *Česká spořitelna* [online]. Praha [cit. 2024-04-07]. Dostupné z: https://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_anal

zy/Prilohy/euspa_srovnani_aktualni_projektove_faze_operacnich_program_vceske_re
publice.pdf

27. KÖNIG, Petr a kol., 2009 *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. Beckova edice ekonomie. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-011-9.
28. MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY, 2024. Operační program Praha – pól růstu ČR. *Praha.eu* [online]. [cit. 2024-04-07]. Dostupné z: https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/zivot_v_praze/podnikani/operacni_program_praha_pol_rustu_cr/index.html
29. MAREK, Dan a Tomáš KANTOR, 2009. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. vyd., aktualiz. a rozš. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal. ISBN 978-80-87029-56-5.
30. MINISTERSTVO DOPRAVY ČR, 2018. Programové dokumenty. In: *Operační program Doprava* [online]. Praha [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <https://www.opd.cz/slozka/programove-dokumenty>
31. MINISTERSTVO DOPRAVY ČR, 2023. *Výroční zprávy OPD* [online]. Praha [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://opd2.opd.cz/slozka/vyrocnizpravy-opd>
32. MINISTERSTVO DOPRAVY ČR, 2024. *Základní informace* [online]. Praha [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://opd2.opd.cz/stranka/zakladni-informace>
33. MINISTERSTVO FINANČÍ ČR, 2019. *Metodický pokyn certifikace výdajů pro programové období 2014-2020: s účinností od 1. listopadu 2019* [online]. Praha [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/getmedia/d7a4cdb6-b2ff-42d0-a347-c8190dc5f834/Methodicky_pokyn_certifikace_v5.pdf.aspx?ext=.pdf
34. MINISTERSTVO FINANČÍ ČR, 2023. *Čistá pozice vůči EU dosáhla v pololetí 45,6 mld. Kč, meziročně vzrostla o 22,1 mld. Kč* [online]. Praha [cit. 2024-04-07]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2023/cista-pozice-vuci-eu-dosahla-v-pololetu-52263>
35. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2014. *Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020*. DotaceEU.cz. [online]. [cit. 2023-11-19]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/2014-2020/dohoda-o-partnerstvi>

36. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2017. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014–2020 v kostce*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Národní orgán pro koordinaci. ISBN 978-80-7538-124-8.
37. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2021. *Metodické doporučení k uzavírání programového období 2014–2020* [online]. Praha [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/getmedia/8f7fb781-535c-4f85-abe2-ce33172a46f6/MD_k_ukoncovani_obdobi_2014-2020.pdf.aspx?ext=.pdf
38. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2022. *Studijní text ke zvláštní části úřednické zkoušky pro obor státní služby: 38_Společné evropské politiky podpory a pomoci a evropské strukturální, investiční a obdobné fondy* [online]. Praha: [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
39. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2023a. Programový dokument IROP. [online]. Praha [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://irop.gov.cz/cs/zadatele-a-prijemci/dokumenty/zakladni-dokumenty/programovy-dokument-irop>
40. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2023b. Rada pro fondy EU projednala čerpání evropských peněz a zhodnotila české předsednictví. In: *Dotace EU* [online]. Praha [cit. 2024-04-07]. Dostupné z: <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/novinky/rada-pro-fondy-eu-projednala-cerpani-evropskych-pe>
41. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2024a. *Čerpání v období 2014-2020*. In: *Dotace EU* [online]. Praha [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analyzy/cerpani-v-obdobi-2014-2020>
42. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2024b. 8 regionů soudržnosti (NUTS II) v ČR. In: *DotaceEU.cz* [online]. Praha [cit. 2023-12-25]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/getmedia/73d4d51b-39f4-4b60-8e70-1a8e355a4cdf/Regiony-NUTS.png>
43. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2024c. *Česko je na špici v čerpání fondů EU* [online]. Praha [cit. 2024-04-07]. Dostupné z: <https://mmr.gov.cz/cs/ostatni/web/novinky/cesko-je-na-spici-v-cerpani-fondu-eu>

44. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2024d. Operační program Praha – pól růstu ČR. In: *Dotace EU* [online]. Praha [cit. 2024-03-27]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/kohezni-politika-eu/operacni-programy/op-praha>
45. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2024e. Operační program Technická pomoc. In: *Dotace EU* [online]. Praha [cit. 2024-03-27]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/2014-2020/operacni-programy/op-technicka-pomoc>
46. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2024f. Programové období 2014-2020. In: *Dotace EU* [online]. Praha [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020>
47. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2024g. Programové období 2021-2027. In: *Dotace EU* [online]. Praha [cit. 2024-03-27]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020>
48. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2024h. Programy. In: *Dotace EU* [online]. Praha [cit. 2024-02-25]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/2014-2020/operacni-programy>
49. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2024i. Regiony regionální politiky. In: *Dotace EU* [online]. Praha [cit. 2023-12-07]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech/regiony-regionalni-politiky-eu>
50. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2024j. *Umístění ČR v porovnání s členskými státy EU za programové období 2014–2020* [online]. Praha [cit. 2024-04-07]. Dostupné z: https://mmr.gov.cz/getattachment/f71c135d-fbe6-4603-8170-183b5acf8ec7/CR_cerpani-fondu-EU-2024.pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf
51. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2024k. *Výroční zprávy IROP* [online]. Praha [cit. 2024-04-07]. Dostupné z: <https://irop.gov.cz/cs/zadatele-a-prijemci/dokumenty/ostatni-dokumenty-v-irop/vyrocnizpravy-irop>
52. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČR, 2023. *Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost* [online]. Praha [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/oppik-2014-2020/operacni-program-podnikani-a-inovace-pro-konkurenceschopnost/>

53. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR, 2017a. *O programu* [online]. Praha [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/o-programu>
54. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR, 2017c. *Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/clanek/item1015061.htm>
55. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR, 2021. *Text OP VVV* [online]. Praha [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/clanek/text-op-vvv-info.htm>
56. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR, 2023a. Operační program Životní prostředí 2014–2020. In: *Státní fond životního prostředí ČR* [online]. Praha [cit. 2024-03-19]. Dostupné z: <https://www.sfzp.cz/dokumenty/detail/?id=668>
57. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR, 2023b. *Výroční zprávy OPŽP* [online]. Praha [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://2014-2020.opzp.cz/o-programu/vyrocni-zpravy-opzp/>
58. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR, 2024. *Programový dokument OPŽP 2014-2020* [online]. Praha [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: <https://2014-2020.opzp.cz/dokumenty/detail/?id=668>
59. NAŘÍZENÍ RADY EU, 2013. *Narizení Rady EU č. 11791/13, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014-2020.*
60. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 *o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.*
61. PALÁN, Josef, 2009. *Regionální politika Evropské unie* [online]. Praha: Parlament České republiky, Kancelář Poslanecké sněmovny. Parlamentní institut [cit. 2023-11-10]. Dostupné z: <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-152921>

62. PROFI PRESS, 2024. Nečinnost státu ohledně dotací Evropské unie může řadu obcí vážně ohrozit. *Moderniobec.cz* [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/necinnost-statu-ohledne-dotaci-evropske-unie-muze-radu-obci-vazne-ohrozit/>
63. SKOKAN, Karel, 2003. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis. ISBN 80-7329-023-5.
64. STEJSKAL, Jan a KOVÁRNÍK, Jaroslav, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-588-2.
65. TAUER, Vladimír, Helena ZEMÁNKOVÁ a Jana ŠUBRTOVÁ, 2009. *Získejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-2649-3.
66. ÚŘAD VLÁDY ČR, 2024. Regionální politika. In: *Tvoříme Evropu* [online]. [cit. 2024-04-15]. Dostupné z: <https://tvorimevropu.cz/ja-a-eu/regionalni-politika/>
67. VILAMOVÁ, Šárka, 2004. *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. Finance (Grada). Praha: Grada. ISBN 80-247-0828-0.
68. VLÁDA ČR, n.d. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014-2020* [online]. Praha [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/strukturalni-fondy/strukturalni-fondy-73340>
69. VLÁDA ČR, 2022. *Strategie Evropa 2020* [online]. Praha [cit. 2023-09-23]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/hospodarske_politiky_eu/strategie_evropa_2020/strategie-evropa-2020-193925/
70. ZAHRADNÍK, Petr a Jan JEDLIČKA, 2006. Úspěšnost čerpání ze strukturálních fondů EU do února 2006. *Česká spořitelna* [online]. Praha [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://www.csas.cz/static_internet/cs/Evropska_unie/Specialni_analyzy/Specialni_analyzy/Prilohy/euspa_fondyeu_cerpani.pdf
71. ZAHRADNÍK, Petr, 2017. *Kohezní politika Evropské unie*. Beckova edice ekonomie. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-527-5.

72. ZICHOVÁ, Kateřina, 2023. Umí Česko čerpat dotace? *Euroactiv.cz* [online]. [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/evropske-finance/news/umi-cesko-cerpat-dotace/>

PŘÍLOHY

Příloha A: Celková alokace hodnocených operačních programů	63
Příloha B: Zaregistrované žádosti o podporu	65
Příloha C: Žádosti s vydaným právním aktem.....	66
Příloha D: Finanční prostředky proplacené příjemcům v žádostech o platbu	67
Příloha E: Certifikované výdaje EK v jednotlivých letech čerpání	68
Příloha F: Stav finančního čerpání 2014-2020 za všechny operační programy k 31. 12. 2023	69

Příloha A: Celková alokace hodnocených operačních programů

Operační program	Prioritní osa	Podpora EU v EUR	Podpora EU v Kč ¹	Podíl na celkové alokaci OP	Průměr. míra spolufinancování
Integrovaný regionální operační program	Prioritní osa 1	1 704 228 348 €	43 194 848 800 Kč	28,8%	85%
	Prioritní osa 2	1 729 095 256 €	43 825 117 820 Kč	29,3%	85%
	Prioritní osa 3	786 396 942 €	19 931 775 601 Kč	13,3%	50-85%
	Prioritní osa 4	389 563 642 €	9 873 760 540 Kč	6,6%	95%
	Prioritní osa 5	138 874 827 €	3 519 878 754 Kč	2,3%	85%
	Celkem²	5 911 210 274 €	149 823 721 868 Kč	100,0%	50-95%
Operační program Doprava	Prioritní osa 1	2 333 727 876 €	59 149 950 687 Kč	51,2%	85%
	Prioritní osa 2	1 253 288 442 €	31 765 464 304 Kč	27,5%	85%
	Prioritní osa 3	902 317 139 €	22 869 853 347 Kč	19,8%	85%
	Prioritní osa 4	70 436 542 €	1 785 262 981 Kč	1,5%	85%
	Celkem	4 559 769 999 €	115 570 531 319 Kč	100,0%	85%
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	Prioritní osa 1	1 255 221 763 €	31 814 465 665 Kč	32,6%	50%
	Prioritní osa 2	1 204 303 244 €	30 523 900 506 Kč	31,3%	50%
	Prioritní osa 3	961 564 298 €	24 371 513 660 Kč	25,0%	40%
	Prioritní osa 4	303 419 652 €	7 690 381 401 Kč	7,9%	65%
	Prioritní osa 5	125 600 816 €	3 183 439 744 Kč	3,3%	85%
	Celkem	3 850 109 773 €	97 583 700 976 Kč	100,0%	40-85%
Operační program Životní prostředí	Prioritní osa 1	735 905 676 €	18 652 039 465 Kč	26,4%	85%
	Prioritní osa 2	533 978 067 €	13 534 044 245 Kč	19,1%	85%
	Prioritní osa 3	449 169 995 €	11 384 524 874 Kč	16,1%	85%
	Prioritní osa 4	378 745 069 €	9 599 556 308 Kč	12,8%	85%
	Prioritní osa 5	572 853 541 €	14 519 370 081 Kč	20,5%	85%
	Prioritní osa 6	93 511 190 €	2 370 105 929 Kč	3,4%	85%
	Celkem³	2 789 613 538 €	70 704 688 797 Kč	100,0%	85%
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	Prioritní osa 1	1 036 013 636 €	26 258 483 737 Kč	37,4%	50-85%
	Prioritní osa 2	713 904 796 €	18 094 411 912 Kč	25,8%	50-85%
	Prioritní osa 3	921 277 718 €	23 350 422 364 Kč	33,3%	50-85%
	Prioritní osa 4	96 865 960 €	2 455 134 900 Kč	3,5%	50-85%
	Celkem	2 768 062 110 €	70 158 452 913 Kč	100,0%	50-85%

Zdroj: vlastní zpracování dle programových dokumentů jednotlivých operačních programů

Poznámky:

¹ Pro přepočítání byl použit kurz 25,35 Kč/EUR

² V roce 2021 a 2022 došlo k revizi operačního programu a vytvoření nových prioritních os s cílem využít dodatečnou alokaci pro ČR v reakci na COVID-19 v souladu s nařízením REACT-EU ve výši 20,8 mld. Kč na rok 2021 a 8,05 mld. Kč na rok 2022.

³ V roce 2023 došlo v souvislosti s vojenskou agresí Ruska proti Ukrajině a následné energetické krizi k vytvoření nové PO7 a navýšení celkové alokace programu o 1,2 mld. Kč.

Příloha B: Zaregistrované žádosti o podporu

Operační program	Prioritní osa	Zaregistrované žádosti o podporu		Podíl na celkové alokaci v %
		počet	mil. Kč	
Integrovaný regionální operační program	Prioritní osa 1	2 069	78 569	180,3
	Prioritní osa 2	8 655	69 206	156,2
	Prioritní osa 3	1 173	30 716	154,1
	Prioritní osa 4	4 953	12 678	128,2
	Prioritní osa 5	91	4 014	115,0
	Celkem	17 559	228 989	153,4
Operační program Doprava	Prioritní osa 1	353	84 132	141,1
	Prioritní osa 2	129	50 979	157,8
	Prioritní osa 3	56	29 578	129,7
	Prioritní osa 4	3	1 351	77,5
	Celkem	541	166 040	142,5
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	Prioritní osa 1	9 995	99 323	313,7
	Prioritní osa 2	7 523	41 777	133,8
	Prioritní osa 3	9 231	56 138	231,9
	Prioritní osa 4	1 404	18 827	249,2
	Prioritní osa 5	54	2 390	75,9
	Celkem	28 207	218 456	223,4
Operační program Životní prostředí	Prioritní osa 1	2 577	31 536	166,6
	Prioritní osa 2	698	22 648	167,3
	Prioritní osa 3	4 760	20 898	183,6
	Prioritní osa 4	3 524	16 181	187,2
	Prioritní osa 5	3 974	22 134	152,4
	Prioritní osa 6	76	2 806	117,9
	Celkem	15 611	118 011	167,5
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	Prioritní osa 1	974	76 095	289,8
	Prioritní osa 2	1 043	27 088	149,7
	Prioritní osa 3	22 400	35 029	150,0
	Prioritní osa 4	82	3 354	136,6
	Celkem	23 128	141 566	200,4

Zdroj: vlastní zpracování dle čtvrtletních zpráv o implementaci ESI fondů v programovém období 2014-2020

Příloha C: Žádosti s vydaným právním aktem

Operační program	Prioritní osa	Projekty s vydaným právním aktem		Podíl na celkové alokaci v %	Počet vyřazených žádostí	Úspěšnost podaných žádostí v %
		počet	mil. Kč			
Integrovaný regionální operační program	Prioritní osa 1	1 372	52 366	120,2	697	66,3
	Prioritní osa 2	5 940	48 827	110,2	2715	68,6
	Prioritní osa 3	796	19 794	99,3	377	67,9
	Prioritní osa 4	3 934	9 772	98,8	1019	79,4
	Prioritní osa 5	80	3 257	93,3	11	87,9
	Celkem		12 681	163 589	109,6	4878
Operační program Doprava	Prioritní osa 1	174	67 534	113,2	179	49,3
	Prioritní osa 2	80	36 805	113,9	49	62,0
	Prioritní osa 3	51	27 858	122,1	5	91,1
	Prioritní osa 4	3	970	55,6	0	100,0
	Celkem		308	133 168	114,3	233
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	Prioritní osa 1	4 959	39 990	126,3	5036	49,6
	Prioritní osa 2	2 960	34 221	109,6	4563	39,3
	Prioritní osa 3	4 608	26 324	108,7	4623	49,9
	Prioritní osa 4	666	8 466	112,0	738	47,4
	Prioritní osa 5	48	3 152	100,0	6	88,9
	Celkem		13 241	112 153	114,7	14966
Operační program Životní prostředí	Prioritní osa 1	1 723	19 335	102,1	854	66,9
	Prioritní osa 2	341	14 929	110,3	357	48,9
	Prioritní osa 3	2 971	12 305	108,0	1789	62,4
	Prioritní osa 4	2 225	9 291	107,5	1299	63,1
	Prioritní osa 5	2 439	11 580	79,8	1535	61,4
	Prioritní osa 6	69	2 667	112,0	7	90,8
	Celkem		9 770	71 919	102,1	5841
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	Prioritní osa 1	370	28 579	108,8	604	38,0
	Prioritní osa 2	773	21 248	117,4	270	74,1
	Prioritní osa 3	20 722	26 766	114,6	1678	92,5
	Prioritní osa 4	74	2 858	116,4	8	90,2
	Celkem		21 113	79 450	112,5	2015

Zdroj: vlastní zpracování dle čtvrtletních zpráv o implementaci ESI fondů v programovém období 2014-2020

Příloha D: Finanční prostředky proplacené příjemcům v žádostech o platbu

Operační program	Prioritní osa	Fin. prostředky proplacené v žádostech o platbu	
		mil. Kč	%
Integrovaný regionální operační program	Prioritní osa 1	45 019	103,3
	Prioritní osa 2	45 574	102,8
	Prioritní osa 3	16 718	83,9
	Prioritní osa 4	9 131	92,3
	Prioritní osa 5	2 765	79,2
	Celkem	135 161	90,6
Operační program Doprava	Prioritní osa 1	58 810	98,6
	Prioritní osa 2	32 654	101,1
	Prioritní osa 3	23 762	104,2
	Prioritní osa 4	794	45,5
	Celkem	116 020	99,6
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	Prioritní osa 1	32 431	102,4
	Prioritní osa 2	34 287	109,8
	Prioritní osa 3	23 231	96,0
	Prioritní osa 4	6 374	84,4
	Prioritní osa 5	2 475	78,6
	Celkem	98 798	101,0
Operační program Životní prostředí	Prioritní osa 1	18 729	98,9
	Prioritní osa 2	14 686	108,4
	Prioritní osa 3	11 422	100,3
	Prioritní osa 4	8 380	96,9
	Prioritní osa 5	8 566	59,0
	Prioritní osa 6	2 350	98,7
	Celkem	65 942	93,6
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	Prioritní osa 1	27 859	106,1
	Prioritní osa 2	20 646	114,1
	Prioritní osa 3	25 748	110,3
	Prioritní osa 4	2 492	101,5
	Celkem	76 745	108,6

Zdroj: vlastní zpracování dle čtvrtletních zpráv o implementaci ESI fondů v programovém období 2014-2020

Příloha E: Certifikované výdaje EK v jednotlivých letech čerpání

Operační program	2016		2017		2018		2019	
	mld. Kč	% *	mld. Kč	% *	mld. Kč	% *	mld. Kč	% *
Integrovaný regionální operační program	0,02	0,02	3,0	2,6	21,7	19,5	43,2	37,4
Operační program Doprava	1,1	1,0	19,6	17,4	31,2	27,9	44,4	39,9
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	0,1	0,1	6,9	6,6	19,6	18,5	31,6	31,9
Operační program Životní prostředí	0,1	0,1	5,2	8,0	15,0	22,5	24,9	36,8
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	0,2	0,2	2,9	4,3	13,3	19,7	23,9	35,7
Operační program	2020		2021		2022		2023	
	mld. Kč	% *	mld. Kč	% *	mld. Kč	% *	mld. Kč	% *
Integrovaný regionální operační program	67,4	54,1	91,2	62,6	108,3	71,0	131,2	87,2
Operační program Doprava	63,9	53,7	81,2	68,3	94,6	80,3	113,0	97,2
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	48,9	48,7	63,1	63,1	75,6	76,3	93,2	95,4
Operační program Životní prostředí	37,0	51,3	51,1	70,8	61,8	86,4	68,9	97,0
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	37,3	51,6	50,9	70,7	61,9	86,9	69,4	98,2

Poznámka:

Do roku 2015 nebyly u sledovaných programu ze strany EK certifikovány žádné výdaje.

* Procentuální stav proplacených prostředků je vztažen k celkové alokaci programu v daném roce.

Zdroj: vlastní zpracování dle čtvrtletních zpráv o implementaci ESI fondů v programovém období 2014-2020

Příloha F: Stav finančního čerpání 2014-2020 za všechny operační programy k 31. 12. 2023

Operační program	Žádosti s vydaným právním aktem	Prostředky proplacené příjemcům	Certifikované výdaje EK
Praha – pól růstu	110,4	101,1	100,5
OP Technická pomoc	122,8	104,9	99,1
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	112,5	108,6	98,2
OP Zaměstnanost	114,1	101,0	97,1
OP Doprava	114,3	99,6	97,2
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	114,7	101,0	95,4
OP Životní prostředí	102,1	93,6	97,0
Program rozvoje venkova	102,8	98,5	93,3
OP Rybářství	129,8	98,9	93,0
Integrovaný regionální operační program	109,6	90,6	87,2

Poznámka: Údaje jsou uvedeny v procentech vůči celkovému objemu finančních prostředků, které má daný program k dispozici.

Zdroj: vlastní zpracování dle čtvrtletních zpráv o implementaci ESI fondů v programovém období 2014-2020